

A VASZARI NAPSUGÁR ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Kelt: Vaszar, 2024.06.03.

TARTALOMJEGYZÉK

- 1. 1.BEVEZETŐ**
- 2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE**
- 3. AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA**
 - 3.1.Az intézmény adatai
 - 3.2.Humán erőforrás alakulása
- 4. ÓVODAKÉP**
 - 4.1.Óvodánk sajátos arculata
 - 4.1.1. Vaszari Napsugár Óvoda és Bölcsőde
- 5. GYERMEKKÉP**
 - 5.1.Küldetésünk
 - 5.2.Pedagóguskép
 - 5.3.Szülőkép
- 6. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI**
 - 6.1.Nevelési alapelveink
 - 6.2.Nevelési célkitűzéseink
- 7. NEVELÉSÜNK RENDSZERE**
- 8. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI**
 - 8.1.Egészséges életmód alakítása
 - 8.1.1. Egészségfejlesztő program
 - 8.2.Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
 - 8.2.1. Boldog Óvoda program
 - 8.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

9. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

- 9.1.Személyi feltételek
- 9.2.Tárgyi feltételek
- 9.3.Az óvodai élet megszervezése

10.AZ ÓVODÁNK DOKUMENTÁCIÓI

11. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

12. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- 12.1. A játék
- 12.2. A játékba integrált tanulás
- 12.3. Verselés, mesélés
- 12.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- 12.5. A néphagyomány átörökítése
- 12.6. Tevékenységek az ünnepek, jeles napok alkalmával
- 12.7. Ünnepek, hagyományok rendje
- 12.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- 12.9. A mozgás
- 12.10. A külső világ tevékeny megismerése
 - 12.10.1. A környezeti nevelési elvek
 - 12.10.2. Környezeti programok, tevékenységek
- 12.11. Munka jellegű tevékenységek
- 12.12. A tevékenységben megvalósuló tanulás
- 12.13. Tehetséggondozás
- 12.14. A nevelőmunka tervezésének, ellenőrzésének, értékelésének elvei
- 12.15. A gyermek fejlődésének nyomon követése

13. GYERMEKVÉDELEM

- 13.1 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődése

14. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

15. A SZÜLŐK ÁLTAL IGÉNYELT, NEM KÖTELEZŐ EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK AZ ÓVODÁBAN

*„Gondolom gyűjtök én egy kicsike lángot,
S ha ti mindannyian élesztgetitek,
Istápoljátok, lehet, hogy az egész világot beragyogja fénye...”*

(Dürer)

1. BEVEZETŐ

Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a mi feladatunk, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk.

Gyermekeinket önfeledt szabad játékkal, sok mesével, verssel, énekes játékokkal – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - cselekvő tanulással vezetjük a gyermeki személyiségük kibontakoztatása felé.

Fontosnak tartjuk az érzelmi biztonság kialakítását, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartását az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Gondoskodó védelmet, családi nevelést kiegészítő szerepet vállalunk a gyermekek óvodai nevelésében. Figyelmet fordítunk az egészséges életmódra nevelésre és a környező világ megismerésére. Fontosnak tartjuk a nevelő tevékenységünk egészében az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, fejlesztését a beszélő környezettel - helyes minta és szabálykövetítést.

2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- Magyarország alaptörvénye (2011. április 25.)
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CLXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997.évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 229/2012.(VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- A Vaszari Napsugár Óvoda és Bölcsőde Alapító Okirata
- 137/2018.(VII.25.) Korm.rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012 (XII.17.) Korm.rendelet módosításáról
- 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- 257/2000. Korm. rend. a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról

3. AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA

Óvodánk 2021. szeptember 1-től Vaszari Napsugár Óvoda és Bölcsőde néven működik önálló intézményként.

Vaszar község Önkormányzata elkötelezett a községben élő gyermekek iránt, így fontos feladatának tartja a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, segítve ezzel a településen lakó szülők munkavállalását is. Vaszar községben a 2020-2021 -es nevelési évben épült fel pályázati forrásból, és a község önkormányzatának anyagi támogatásából a bölcsőde épülete.

A bölcsőde létrehozásával azoknak a kisgyermekes szülőknek szeretnénk az igényeit kielégíteni, akik gyermekeiket bölcsődékben kívánják elhelyezni, akiknek szükségük van arra, hogy napközben mások gondoskodjanak gyermekeikről, elsődlegesen a dolgozó, hivatásukat gyakorló szülők a GYES mellett munkát vállaló, gyermeküket egyedül nevelő, a tanuló szülők, valamint egyéb szociális indok, hátrányos helyzet alapján.

Vaszar községben az óvoda és a bölcsőde két külön épületben helyezkedik el, egymástól 200 méter távolságra. Az intézményben az igazgató gyakorolja a munkáltatói jogkört, aki a jogszabályi előírásoknak megfelelően közoktatás vezetői szakvizsgával rendelkezik. A bölcsődében a kijelölt kisgyermeknevelő felelős a szakmai munka minőségéért, szervezettségéért, irányításáért. Többcélú intézményünk egycsoportos bölcsődéje 12 férőhellyel, az óvoda 60 férőhellyel működik.

A fenntartó a bölcsődét és az óvodát közös igazgatású köznevelési intézményként működteti.

3.1. Az intézmény adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése:	Vaszari Napsugár Óvoda és Bölcsőde
Fenntartója és felügyeleti szerve:	Vaszar- Gecse Intézményfenntartó Társulás Társulási Tanácsa
Az intézmény alapítója:	Vaszar- Gecse Intézményfenntartó Társulás
Alapító okiratának száma, kelte:	2/VG/2024.
Működési körzete:	Vaszar- Gecse községek illetékességi területe
Csoportszáma:	2
Férőhelyek száma:	60 fő
Óvoda neve:	Vaszari Napsugár Óvoda és Bölcsőde
Címe:	8542 Vaszar, Fő u. 16.
Tel./fax.:	06/89/355-450 ; 06/ 30/ 525 17 19
Az intézmény vezetője:	Rasekné Kovács Andrea E-mail címe: vaszariovi@gmail.com
Az óvoda vezető-helyettese:	Nemeréné Szücs Judit
Az óvoda óvodapedagógusai:	Némethné Józsi Marianna Szekerczés- Rasek Andrea
A bölcsőde szakmai vezetője:	Nagyné Horváth Orsolya
Kisgyermeknevelő:	Gerencsér Eszter

3.2. Humán erőforrás alakulása

A személyi feltételek a törvényi előírásoknak megfelelnek.

Vaszari Napsugár Óvoda és Bölcsőde			
Óvoda	Óvodapedagógus	Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő	
		dajka	pedagógiai asszisztens
	4 fő, ebből 1 fő főigazgató	3 fő	1 fő
Bölcsőde	Kisgyermeknevelő	Nevelő –oktató munkát közvetlenül segítő	
		dajka	pedagógiai asszisztens
	2 fő	1 fő	-----

	Vezetői szakvizsgával rendelkező óvodapedagógusok létszáma	Szakvizsgával rendelkezők létszáma (differentiáló, fejlesztő pedagógus)	Gyakor- nok ok létszá- ma	PED I sorolt pedagógusok létszáma	PED II sorolt pedagógusok létszáma	Mes- terpe- dagó- gus peda- gógus sok létsz- áma	Dajka	Ped. assziszte- ns	Kisgyer- meknevelő
Vaszari Napsugár Óvodai egység	1	1	---	2	2	---	3	1	-----
Vaszari Napsugár Bölcsőde telephely	-----	-----	-----	1	-----	-----	1	-----	2 fő, ebből 1 fő főiskolai végzettségű

A dolgozók képzettségével kapcsolatos adatok

Pedagógus munkakörben foglalkoztatottak

S.sz	Név	Munkakör	Képzettség, iskolai végzettség	Másoddiplomás képzés megnevezése, szakterület	Szak- vizsga
1.	Nemeréné Szűcs Judit	óvodapedagógus	óvodapedagógus főiskola	Fejlesztő, differenciáló pedagógiai területen szakvizsgázott pedagógus	X
2.	Némethné Józsi Marianna	óvodapedagógus	óvodapedagógus főiskola	-----	
3.	Rasekné Kovács Andrea	főigazgató	óvodapedagógus főiskola	közüktatás-vezető szakvizsga nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus	X
4.	Szekerczés-Rasek Andrea	óvodapedagógus	óvodapedagógus főiskola	-----	
5.	Gerencsér Eszter	kisgyermeknevelő	csecsemő- és kisgyermeknevelő főiskola	-----	

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak

ÓVODA				
S.sz	Név	Munkakör	Iskolai végzettség	Szakirányú végzettségű
1	Németh Vincéné	dajka	szakmunkásképző	X
2.	Istenes Lászlóné	dajka	szakmunkásképző	X
3.	Mészáros Róbertné	dajka	szakmunkásképző	X
4.	Baranyai-Kovács Kinga	pedagógiai asszisztens	érettségi	

BÖLCSŐDE				
S.sz	Név	Munkakör	Iskolai végzettség	Szakirányú végzettségű
1	Nagyné Horváth Orsolya	kisgyermeknevelő	érettségi + szakképesítés	X
2.	Kalmár Zoltánné	dajka	alapfokú + OKJ	X

Intézményünk tágas épülettel és udvarral rendelkezik. Helyiségeink otthonosságot tükröznek. Gazdag tárgyi környezettel vesszük körül a gyermekeket, amely melegséget, biztonságot, esztétikai élményt nyújt számukra.

Udvaraink szépen parkosítottak, a játékon kívül sokféle tevékenységnek színterei: torna, mozgás, természeti megfigyelések, manuális foglalkozások, óvoda-család közös rendezvényei.

A 2020/21-es évben az óvoda felső udvarának eszközállománya fejlesztésre került. A fenntartó által benyújtott Magyar Falu pályázat eredményeként új udvari játékok telepítésére került sor.

A Belügyminisztérium fejlesztési támogatásának keretében az óvoda épületének korszerűsítése is megvalósult ebben a nevelési évben, a teljes villanyvezeték hálózat cseréje, az összes belső helyiség festése, parketták felcsiszolása, fa nyílászárók festése, légkondicionáló berendezések beszerelése, a folyosók burkolása.

Fontosnak tartjuk a gyermekközpontú, **szabad játékra** épülő személyiségfejlesztést, a lehetőség kínálta természeti és társadalmi **környezetünk** megismerését, védelmét.

Elengedhetetlennek tartjuk az óvodai nevelőmunka minden területén a kommunikációs - **anyanyelvi - nevelés fejlesztését, kiemelt feladatként kezeljük.**

Élményszerű óvodáé a jövő. Olyan tevékenységet biztosítunk gyermekeinknek, amelyet szívesen végeznek, olyan szokásokat alakítunk ki, amelyre építhetjük az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

A szabad játékot,- mint a gyermek alapvető tevékenységét – kiemelten kezeljük. A szokásokat, a helyes magatartási formákat derűs, szeretetteljes légkör biztosításával alakítjuk ki, ahol a gyereket biztonság, szeretet, bizalom, tisztelet, elfogadás, megbecsülés, gondoskodás övezi.

4. ÓVODAKÉP

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni – vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát,
Ha terved egy életre szól – embert nevelj !”

Az óvodáskorú gyermek nevelésének **elsődleges színtere a család.**

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodában, miközben az teljesíti funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba(a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Célunk, hogy olyan óvodai légkört teremtsünk, ahol gyermekeink jól érzik magukat, ugyanakkor az óvodáskor végére rendelkeznek az iskolára alkalmasság jellemző jegyeivel.

Olyan tevékenységeket, szokásokat helyezünk előtérbe, amely a gyermek számára természetes, amelyeket szívesen végez, amelyre a készségfejlesztést, a tanulást alapozni lehet.

Ennek megfelelően a **játékot** - mint a gyermek alapvető tevékenységét, s mint a nevelés legfőbb eszközét - **kiemelten kezeljük**.

A szabad játékban való ismeretszerzés fontossága, a gyermek életkorának és fejlettségének megfelelő tevékenységek kiemelkedő szerepe áthatja az egész óvodai életünket. A szabályokat és szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy a gyermek természetes módon elfogadja azokat.

A helyes magatartási formákat, szokásokat nem tiltással alakítjuk ki, hanem együtt élő derűs, szeretetteljes légkörrel, amelyben a gyermek szabadon mozoghat, ahol gondoskodás és szeretet veszi körül, hisz óvodai nevelésünk befogadó, minden gyermek számára egyenlő hozzáférést biztosít.

A többféle észlelés erősíti az ismeretanyag elmélyülését, az ismeret rögzítését, segíti a képességek kibontakozását. Óvodánkban emellett hangsúlyt kívánunk fordítani a környezet védelmére, szeretetére nevelésnek.

A népi kultúrával, hagyományokkal való ismerkedés nyelvi kultúránk ápolását, hazánkhoz való kötődésünk erősítését segíti elő.

Kiemelt feladatként kezeljük az anyanyelvi nevelést, heti rendszerességgel képességfejlesztő foglalkozásokat szervezünk.

4.1. Óvodánk sajátos arculata

Óvodánk arculatának kialakításában fontos szerepet kap az óvodapedagógus. Modell értékűnek kell lennie a gyerekek számára, hiszen a gyerekek utánozó hajlamuk révén mintát követnek, utánzással tanulnak. Ők formálják a gyermek tevékenkedő, megismerő kedvét, jó közérzetét, tanuláshoz való viszonyát, magatartását. Nagyon fontos az **óvodapedagógus és a gyermek, dajka és gyermek, gyermek és gyermek** közti jó kapcsolat kialakítása.

Meghatározó a felnőttek egymással való munkakapcsolata is. Biztonságot, megnyugvást, derűt, kell árasztani a gyerekek felé beszédkapcsolatokkal, kommunikációval, egymás emberi értékeinek tiszteletben tartásával. A felnőttek beszédét, viselkedését a gyermek beépíti saját kapcsolatrendszerébe.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvoda családias, biztonságos légkörének megteremtéséről a magas szintű szakmai felkészültséggel rendelkező, gyermekszerető alkalmazotti közösség gondoskodik.

Nevelési elveinkben, az óvoda berendezésében, képében egység-és egyedi vonások együttesen érvényesülnek. A gyermekek személyiségfejlesztésében figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, a különbségeket. Az óvodapedagógus feladatát a gyermeki szükségletek, a fejlődésük törvényszerűségei szabják meg. Óvodánk nevelőtestülete a múlt tiszteletéből táplálkozva igyekszik megfelelni a jövő elvárásainak.

Ezért külsőségeinkben, nevelési-és tevékenységrendszerünkben beépül a népi, nemzeti kultúra megismertetése, a hagyományok ápolása, a környezettel, embertársaink iránti pozitív viszonyulás kialakítása. Olyan értékeket igyekszünk közvetíteni, amely a társadalom és az egyén későbbi életvitele céljából hasznosak.

Mindemellett törekszünk az ismeretek, eszközök folyamatos korszerűsítésére, az információáramlás sokszínűségének biztosítására.

Nevelésünkben kiemelten kezeljük a játékot, mint a gyermeki személyiségfejlődés legfőbb eszközét. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az anyanyelv ismeretére, szeretetére, elsajátítására nevelésnek, az anyanyelv fejlesztésnek, valamint nagy hangsúlyt helyezünk a tehetséggondozásra.

Elismerjük a család elsődleges nevelői szerepét, értékeink közvetítése mellett a közös együttműködésre törekszünk.

4.1.1. Vaszari Napsugár Óvoda

Vaszar Veszprém megye északi részén, a Pápa – Győr vasútvonal mentén terül el.

Nevére vonatkozóan bizonyosat nem tudunk. Valószínű, hogy a honfoglaló magyarok ezen a helyen megtelepedtek.

Vaszar község gyönyörű környezetben fekszik. Temploma a házak fölé emelkedő domb tetejére épült. 14 utcája kanyarog a völgyben.

Valamennyi családnál jövedelem kiegészítésként állattartással is foglalatostkodnak az emberek. A községet félkörben erdő veszi körül.

Óvodánk a község központjában, a Művelődési Otthonnal szemben, az orvosi rendelő mellett épült 1977-ben.

A viszonylagos anyagi jólét lehetővé tette a fiatalok számára a szép, tágas, komfortos lakóházak építését, ami a többgenerációs családok szétbomlását eredményezte. Jogos igényné vált az óvodai ellátás biztosítása.

Vaszaron 1977-1983-ig két csoportos óvoda működött. A növekvő gyermeklétszám miatt 1983-tól- szülői összefogással – 3 csoportos óvodává bővült a meglévő épület.

Sajnos a gyermeklétszám csökkenése miatt 2012/13. nevelési évtől már csak két csoportban foglalkoztatjuk a gyermekeket.

Szerencsére hatalmas – 2 szintű – udvaron tevékenykedhetünk gyermekeinkkel.

Az év minden szakában sok- sok mozgásos tevékenységre tudjuk használni.

Biztonságos, szép új udvari játékok segítik a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődését, a gyermekek mozgásigényének kielégítését.

Óvodánkban vegyes összetételű csoportokat alakítunk ki, kis-középső és nagycsoportos korú gyermekek járnak a csoportokba.

Mindkét gyerekcsoportnak külön tisztálkodó helyisége (mosdó) és öltözője van. Törülközőt az óvoda biztosítja a gyerekek számára, tisztítását a dajkák helyben végzik.

Nevelőmunkánkat három szakképzett dajka segíti.

Intézményünk saját konyhával rendelkezik. A konyha a Vaszari Napsugár Óvoda és Bölcsőde részeként működik 2017. év szeptemberétől. A munkáltatói jogokat a főigazgató gyakorolja.

A rászoruló családok gyermekeinek ingyen, illetve kedvezményes étkezést biztosít az önkormányzatunk.

Óvodánk külső szakembere a logopédus, aki heti két órában foglalkozik a fejlesztésre szoruló gyerekekkel. Munkáját nyelv- és beszédfejlesztő kolléganőnk segíti.

Óvodánk nyitva tartása a szülők igényei és fenntartó engedélye alapján szerveződik. Napi 9 óra 45 percet vagyunk nyitva. (reggel 6.45 – 16.30 óráig)

Az Európai Unióhoz való csatlakozás új kihívásokat közvetít felénk. A szegregáció helyébe az integráció lépett s megjelent a kompetencia alapú nevelés is. Többször módosult a közoktatási törvény, majd megjelent a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, és a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény (a továbbiakban: Púétv.) valamint a 401/2023. (VIII.30.) Kormányrendelet.

Óvodánkban vállaljuk azoknak a gyermeknek az integrációját, akik a Szakértői Bizottság véleménye alapján integráltan nevelhetők: - mozgáskorlátozott - érzékszervi és/vagy egyéb beszéd fogyatékos - enyhén értelmi fogyatékos - a nevelés-tanulási folyamatban akadályozott.

Óvodánkban szeretnénk kihasználni a falu adta lehetőségeket. Gyakran teszünk élményszerző sétákat, ellátogatunk a közeli vasútállomásra, a helyi kisboltba, a postára, kirándulások alkalmával megfigyeljük a természet változását, a környezet megóvására törekvést, a ház körül élő állatokat. Rendszeresen elvisszük óvodásainkat a Mézeshegybe szüretelni, valamint minden évben ellátogatunk a helyi almáskertbe.

A szülők egyre inkább igénylik az óvodai életbe való részvételt. Erre a nyílt napok, családi délutánok, a reggeli, délutáni találkozások jó lehetőséget biztosítanak. Lényeges szempontunk a családdal való kapcsolattartás. A kölcsönös tiszteleten alapuló bizalom kialakítására törekszünk. Célunk, hogy a családdal, a szülőkkel együttműködve boldog, kiegyensúlyozott, az iskolára felkészített gyermekeket neveljünk.

5. GYERMEKKÉP

„Keresem minden gyermek titkát, és kérdezem: hogyan segíthetnék abban, hogy Önmaga lehessen.”

(JanuszKorczak)

- „Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, **szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben** is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy minden gyermek egyformán **magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben** részesüljön, s meglévő **hátrányai csökkenjenek**. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. „ /363/2012 (XII.17.) Korm. rendelet/

Értékek, melyeket elvár a társadalom:

- változásokra, fejlődésre való nyitottság, rugalmas alkalmazkodás képessége,
- kritikus gondolkodás, döntésképeség,
- konfliktuskezelő képesség,
- a környezet alakítása, védelme, a környezettudatos magatartás formálása
- a kultúra, a szülőföld ismerete, védelme,
- a technikai és tudományos fejlődés követése,
- együttműködésre való hajlandóság,
- tolerancia.

Olyan gyermekeket szeretnénk óvodánkból elengedni, akik rendelkeznek a humanista értékek alapjaival, kreatív, érdeklődő, együttműködésre, teljes életre képesek, akik alkalmazható tudás és képességek birtokában kezdenek el az iskolai éveket.

Segítjük az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek-ellátását is.

5.1. Küldetésünk

A gyermekek egyéni képességeit felfedezve és megismerve, az eltérő fejlődés ütemét figyelembe véve, meleg, befogadó légkörben, változatos tevékenységek biztosításával, korszerű szemlélettel, a személyiségük kibontakoztatása, pozitív irányú fejlesztése.

Nevelési programunkkal olyan értékeket szeretnénk átadni, melyben minden partnerünk jól érzi magát, ezáltal aktív részese a megvalósításának.

Óvodánk a családi élet kiegészítésére törekszik, erősítve a meleg, bensőséges, biztonságot sugárzó, egymásra figyelő kapcsolatot. Figyelembe veszi a gyermekek és családok eltérő hagyományait.

5.2. Pedagóguskép

*„A gyermeket tisztelettel kell fogadni,
szeretettel kell felnevelni
és szabadságban kell elengedni.”
(Vekerdy T.)*

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez, aki kreatív, folyamatosan megújulni képes, a nemzeti és emberi értékeket pozitívan közvetíti, együttműködő, kísérletező, toleráns, bátorító, a gyermekek szükségleteire építő, empátiára alkalmas, a szakmáért kiálló személyiségjegyekkel rendelkezik.

Változatos módszerek és eszközök alkalmazásával biztosítja a gyermekek készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, egyéni érési ütemük figyelembe vételét.

Szülőkkel szemben együtt érző, odafigyelő, elfogadó, együttműködő. Példát mutat, attitűdje önzetlen, támogató. Tiszteletben tartja és tolerálja a különbözőséget.

5.3. Szülőkép

Feltételezzük, hogy óvodánkba olyan szülő hozza gyermekét, aki programunkat, elképzeléseinket ismeri, elfogadja értékeit, a gyermeke érdekében együttműködő, érdeklődő, elfogadja a „másságot,” tevékenyen vesz részt óvodai életünkben, pozitívan viszonyul az egész közösséghez.

6. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI

6.1. Nevelési alapelveink

- A gyermeket- mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Biztosítjuk a nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs légkört, ahol a gyermek személyiségét **elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés** és bizalom övezi.
- A gyermek nevelése elsősorban a **család** joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be. Támaszkodunk a családi nevelésre, megerősítjük, kiegészítjük, szoros együttműködésre törekszünk.
- A gyermekek **jogait**, emberi méltóságát tiszteletben tartjuk és megerősítjük.
- A gyermeki közösségben végezhető- az életkornak és fejlettségnek megfelelő-olyan sokszínű, változatos tevékenységeket biztosítunk, amelyek kielégítik testi és lelki szükségleteiket. A külső világ tevékeny megismerése nyomán segítjük az egészséges életmód megalapozását, a környezettudatos magatartás kialakulását, a **fenntarthatóság** szabályainak betartását.
- A **játékot** tekintjük a nevelésünk leghatékonyabb eszközének, kiemelt jelentősége a az óvoda napirendjében is megmutatkozik.
- Kiemelt figyelmet fordítunk az **anyanyelvi nevelésre**, a kommunikáció fejlesztésére.
- A gyermeket önmagához képest fejlesztjük, alkalmazkodva az **egyéni érés** fejlődési üteméhez a gyermeki személyiség sokoldalú fejlődése érdekében.
- Elősegítjük a **tehetségigéretes** gyermekek képességeinek kibontakozását.
- A beilleszkedési, tanulási nehézséggel küzdő gyermekeknek **differenciált** fejlesztést adunk.
- Elősegítjük a **hátrányok csökkentését**.
- Biztosítjuk a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és **tárgyi környezetet**.
- A kialakult **pedagógiai értékeket** megőrizzük.

A pedagógiai gondolkodásunkat meghatározza:

- ❖ A humanizmus és pedagógiai optimizmus
- ❖ Tudatosság, szeretet, bizalom, elfogadás, megbecsülés, tisztelet elve

- ❖ Az egyéni sikerekbe és a kollektizmusba vetett hit
- ❖ A különbözőség toleranciája, kölcsönös tisztelet
- ❖ Nemzeti identitás érzésének közvetítése
- ❖ Esélyegyenlőség biztosítása, a hozott hátrányok kompenzálására

6.2. Nevelési célkitűzéseink

Céljainkat elsősorban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja határozza meg, ezzel összhangban célunk a

➤ **Sokoldalú harmonikus személyiségfejlesztés.**

Boldog, szabad, élmény – és tevékenységgazdag óvodai élet biztosítása, mely az óvodát óvodának őrzi meg, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Lehetővé teszi és segíti a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

➤ **Identitástudat alakítása** a néphagyomány és kismesterségek elemeinek átadásával. Életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése.

➤ **Kommunikáció és szocializáció fejlesztése** a drámajáték alkalmazásával.

➤ A gyermekek **egészségvédelme**, egészségmegőrzése, egyéni szükségletek kielégítése. Érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkör megteremtése. Közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása.

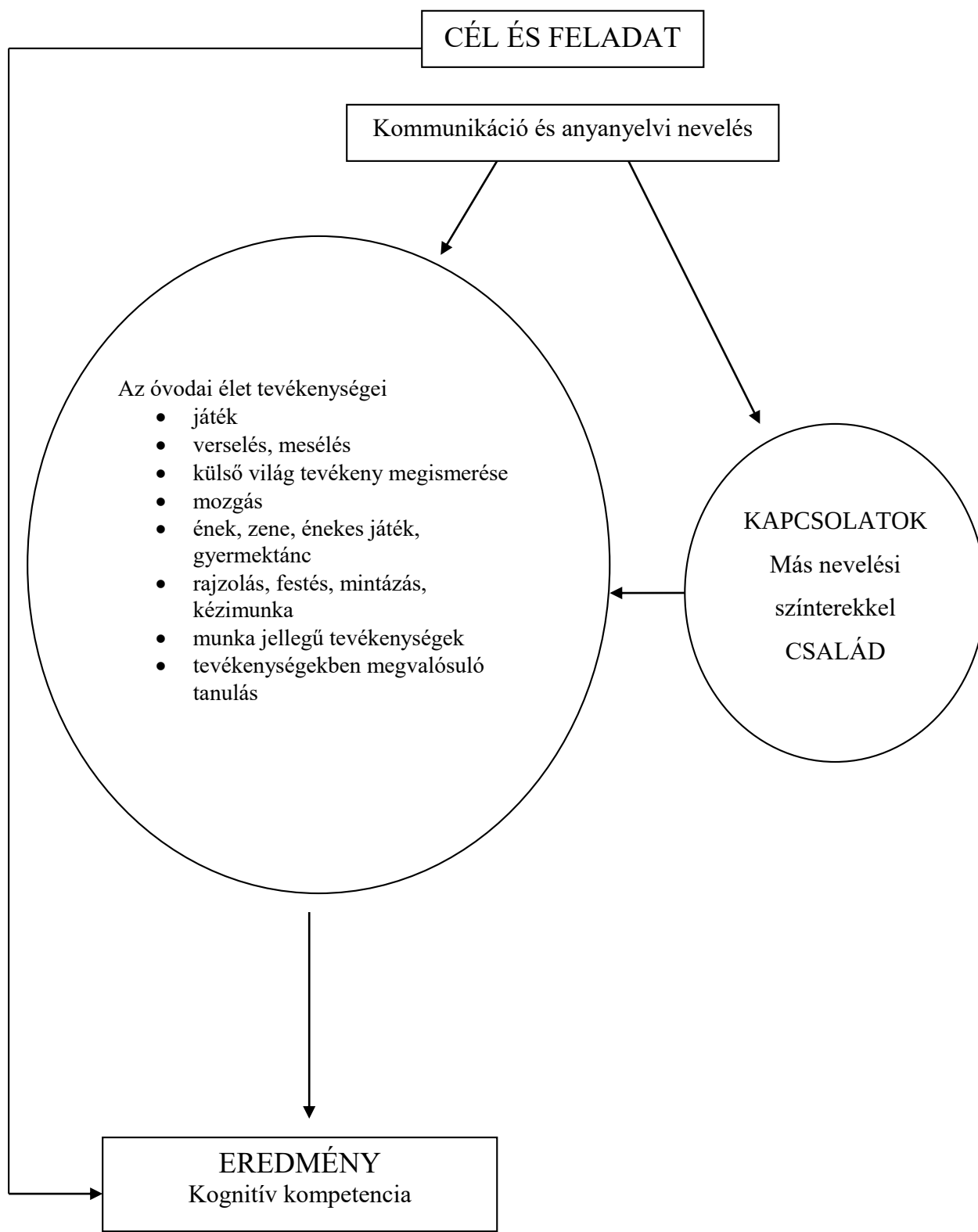
➤ **A tevékenységekben** megvalósuló folyamatos tanulást támogató környezet megteremtése - az iskolai átmenet megkönnyítése.

- Az óvónői munka tudatosságának, tervszerűségének, játékosságának érvényesülése.
- Egymás tiszteletben tartása a különbözőség elfogadása.

➤ **A természet** mély szeretetére és védelmére, megőrzésére nevelés

- Az önálló véleményalkotás, egyéni képességfejlesztés gyermeki személyiség életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével.

7. NEVELÉSÜNK RENDSZERE

8. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

„ Az óvodai nevelés **feladata** az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
Ezen belül:

az egészséges életmód alakítás,

az érzelmi , az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása. „

/ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 363/ 2012. XII.17./

Célunk: az egészséges életmód-igényének megalapozása, a gyermekek testi és lelki fejlődésének elősegítése.

8.1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód szokásai az emberi kultúra része. Ezért elengedhetetlen ezek megismertetése.

Területei:

- Testápolás (az esztétikus megjelenés alapjai)
- Egészséges táplálkozás, kulturált étkezés, terítés (otthon, vendégségben, étteremben)
- Szabadidő egészséges eltöltése (mozgás, kirándulás, séta)

A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat.

Főbb feladataink:

- a gyermekek gondozása, testi és lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- harmonikus, összerendezett, nagy és finommozgások fejlesztésének elősegítése,
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése,
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,

- egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése,
- a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés a betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet,
- a környezetvédelmi-, megóvási szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás és a fenntarthatóság megalapozása,
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, pedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

- **Mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése**

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára fontos feladat. Ezért minden nap alkalmat teremtenünk rá. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. Gyakran szervezünk sport- és ügyességi játékokat. Ennek egyik módja a mindennapi testnevelés, másik, a kötelező testnevelés foglalkozás, melyekről bővebben a program tevékenységformái c. fejezetében írunk.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére.

- **Gondozás, testi-lelki szükséglet kielégítése**

Elemi feladatunk, hiszen a jó közérzet alapfeltétele a gyermek mindennemű tevékenységének.

Gondozási feladatok: testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés, pihenés.

E területek az egészségmegővés alapjai, amit tudatosítunk nevelésünk során. Példát mutatunk, megismertetjük az ezekhez fűződő szokásokat. Mivel minden gyermek máshol tart a fejlődés területén, erről szülői kérdőíven tájékozódunk, anamnézist veszünk fel, s erre építjük a segítségnyújtás módját, mélységét. A gyermekek fejlődését évente diagnosztizáljuk.

A **gondozási feladatok** intimitást igényelnek, ezért törekszünk arra, hogy e tevékenységet lehetőleg ne csoportosan végezzék gyermekeink. A WC használatára bármikor joga van a gyermeknek. Az intimitás miatt személyes segítségnyújtást biztosítunk, főleg a kisebb gyermekeknél és a beszkottatás idején. A segítségnyújtás kölcsönös bizalomra, meghitt viszonyra épül. A gyermekek gondozásában a dajka segítségét vesszük igénybe.

Az egészséges fejlődés egyik feltétele a **táplálkozás, az étkezés**. Lehetőséget teremtünk a nyugodt, a gyermekek valós szükségletéhez igazodó étkezésnek. Kiküszöböljük a várakozási időt. A konyhával a változatos étrend érdekében folyamatosan konzultálunk. A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. A szülők bevonásával biztosítjuk a gyümölcs mindennapos fogyasztását. (Szerda gyümölcsnap.)

A kiválósztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportsobában és az udvaron egyaránt. Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk.

Az **öltözködés** során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a **napi pihenés**. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, nyugalom, kényelmes ruházat. Gyermekeink pizsamában alszanak, melyet a szülők hoznak az óvodába. A szülők gondoskodnak az ágynemű mosásáról, a kispárna beszerzéséről. A lepedőt az óvoda biztosítja.

- **Egészségvédelem, edzettség**

E feladatok közé soroljuk: a baleset megelőzését, higiénés szabályok betartatását, fertőző betegségek, egyéb rendellenességek megelőzését, pszicho higiénés egészségvédelmet, és a váratlan helyzetekre való felkészülést.

A baleset megelőzés elvei:

- ép, jó minőségű és anyagú eszközök használata,
- gyakori felülvizsgálatok, javítás,
- állandó felügyelet,
- a talaj, közlekedő utak tisztántartása,
- nagyméretű eszközök rögzítése,
- ruházat ellenőrzése,
- baleset megelőzés szabályainak betartása,
- eszközök idényjellegű használata.

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata, / főleg lányoknál /
- WC -n egy gyermek legyen egyszerre,
- szappannal való kézmosás,
- körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után,
- saját fésű, fogmosó felszerelés használata,
- megfelelő orrfűvési technika elsajátíttatása,
- a szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására,
- váltóruha biztosítása
- a haj rendszeres gondozása,
- megfelelő tisztaságú ivóvíz biztosítása,
- a textíliák szükség szerinti cseréje.

Fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése:

- a szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés, zsebkendő beszerzése,
- egyéni eszközök biztosítása,
- beteg gyermek elkülönítése,
- a szülők értesítése.

Pszicho higiénés egészségvédelem:

Nagyon fontos feladat, hiszen a lelki eredetű problémák negatívan hatnak a fizikai állapotra.

Mit tehetünk ennek érdekében?

- tartózkodunk a megszegyénítéstől, / pl.: bepisilés /
- lehetőség szerint alvásidőben, WC használatkor, megteremtjük a nyugalmat, csendet, az intimitást,
- nem siettetjük a gyermeket alapvető tevékenységeiben,
- relaxációs gyakorlatokat végzünk,
- meghallgatjuk a problémákat,
- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot,
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat,
- nem tűrjük el a gyermekek közötti megkülönböztetést, erőszakot,
- az agresszív magatartású gyermeket vizsgálatra küldjük,
- megszervezzük a beszédhibás gyermekek logopédiai kezelését,
- a kisebb fogyatékkal élő gyermekek elfogadtatására nagy hangsúlyt fektetünk,
- megismertetjük gyermekeinket a káros szenvedély hatásával.

Edzettség: erő, ügyesség, állóképesség fejlesztése

- a feladatok fokozatos nehezítése,
- folyamatos levegőcsere, szabad levegőn való tartózkodás,
- tornaszerek változatos biztosítása,
- tartásjavító gyakorlatok, foglalkozások szervezése,
- az úszás, egyéb mozgásos tevékenységek megszervezése,
- udvari mozgásos játékok biztosítása.

Váratlan helyzetekre való felkészülés

Mai életünkben gyermekeinkre sok veszély leselkedik. Ezek megismertetése már óvodás korban szükséges.

Ezek:

- az idegenek jelenléte,
- az elszökés veszélye,
- a gyermek elvesztése.

- **Egészséges környezet, eszközrendszer biztosítása**

Az egészséges életmód alakításának szinterei:

- csoportszobák,
- mellékhelyiségek,
- udvar

A csoportszoba berendezését körültekintően válogatjuk meg. A bútorok megfelelnek a gyermekek méreteinek. Színharmoniót igyekszünk teremteni a dekorációban. Lehetőség szerint kiküszöböljük az allergén anyagokat. (virágpor por, madártoll)

Balesetveszély elkerülése érdekében éles, sarkos tárgyakat nem helyezünk el a csoportszobában. Sötétítő függönnyel, redőnnyel védjük gyermekeinket a tűző nap káros hatásaitól. A dekorációkat szemmagasságban helyezzük el.

A természetes fényt igénylő tevékenységeket az ablak mellé tervezzük.

Mellékhelyiségek

Mosdóban figyelünk a padló csúszásmentességére. Folyamatosan fertőtlenítjük a WC-t, mosdót. A tisztítószereket biztonságos, zárt helyen tároljuk.

Öltöző

Minden gyermeknek külön polcot biztosítunk ruháik tárolására. A gyermekek jele, neve jól látható helyen, esztétikusan van elhelyezve az öltözőszekrényen.

Az udvar

Udvarunk változatos tevékenységre alkalmas. Eszközeink megfelelnek az európai uniós normáknak. Folyamatosan ápoljuk, szükség szerint javítjuk azokat. Az udvaron mindig biztosítunk megfelelő számú felnőtt felügyeletet.

A homokozót kétfévente felújítjuk, a homokot évente fertőtlenítjük, lehetőség szerint a homokot kétfévente cseréljük. Tavasztól-őszig a karbantartó kétnaponta felássa, locsolja.

Az udvaron ivókút van. Külön udvari WC-vel, mosdóval nem rendelkezünk. Az udvar területei: betonos és füves, árnyékos és napos részek.

A kerti munka eszközei gyermekméretűek, külön zárható helyen vannak elhelyezve.

Az óvoda feladata az egészségvédelem terén:

- a szűrővizsgálatok előkészítése, lebonyolítása,
- az orvossal, védőnővel való kapcsolatalakítás rendjének kidolgozása,
- fogászati szűrővizsgálatok, felvilágosító foglalkozások megszervezése,
- egészségnevelő, pszichológiai előadások szervezése a szülők számára,
- a Pedagógiai Szakszolgálattal való kapcsolat megszervezése,
- logopédiai foglalkozások biztosítása,
- az óvoda helyiségeinek és udvarának közegészségügyi ellenőrzése, a hibák elhárítása,
- az étkezés higiéniájának, minőségének ellenőrzése,
- a fertőző megbetegedések esetén szükséges intézkedések megtétele.

A család bevonásának lehetősége:

- eszmecsere, tapasztalatok kölcsönös átadása az egészséges táplálkozás terén,
- új ételek, receptek ajánlása,
- gyümölcsök, zöldségek folyamatos biztosítása,
- a szokások, viselkedési formák közös alakítása,
- tisztálkodási eszközök biztosítása,
- kiránduláson való közös részvétel,
- játékszerek, eszközök javítása,
- megfelelő ruházat biztosítása,

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ❖ Önállóan használják a zsebkendőt.
- ❖ Önállóan használják a WC-t.
- ❖ A tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
- ❖ El tudják dönteni, mennyi ételt, italt kérnek
- ❖ Önállóan szednek, töltenek.
- ❖ Kulturáltan késsel, villával étkeznek.
- ❖ Önállóan vetkőznek, öltöznak, ha kell, segítséget kérnek.
- ❖ Bekötik cipőjüket, megkötik a sálát, sapkát.
- ❖ Ruhájukat összehajtva, a kijelölt helyre rakják.
- ❖ Rendet raknak környezetükben, megigazítják ruhájukat.
- ❖ Ismerik a baleset megelőzés szabályait, azokat betartják.
- ❖ Csendes-pihenő alatt nyugodtan fekszenek, vagy alszanak.
- ❖ Szükségeiket képesek késleltetni.
- ❖ Az udvaron nem szemetelnek.
- ❖ Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét.

A nevelés feladatai az óvodai nevelés teljes rendszerét átszövik.

Az empátia, a modellalkotás a tudatos szoktatás segítségével a kiegyensúlyozott érzelmi viszony megteremtése a gyermek és környezete között a feladatunk.

Tudjuk elfogadni a másságot. Legyen megfelelő önismeretünk, alakuljon ki óvodás kor végére a reális énkép. Kialakulását az óvodapedagógus segítse elő.

Az egészséges személyiség fejlődésének egyik fontos feltételének tartjuk az óvodapedagógus és gyermek, dajka és gyermek közti jó kapcsolat kialakulását.

Az a gyerek, aki egészséges környezetben él, sokat és szabadon mozog, odafigyeléssel és szeretettel foglalkoznak vele, egyéni adottságaitól függően óvodáskor végére alkalmas lesz az iskolai rendre, kapcsolatra, feladatra.

Egészségnevelési és környezetnevelési elvek

Az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben.

Az egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, értelmi, akarat,) tulajdonságait, és a társakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét.

- Óvodánk tevékenységrendszere és tárgyi környezete lehetővé teszi a gyermekek egészséges életmódra nevelését és környezettudatos magatartásuk alapozását.
- Egészségnevelésünk során hangsúlyozott a testi egészség (gondozás, edzés, mozgásfejlesztés), a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása, képességfejlesztés) és a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet segítése,)
- Az egészségvédő, egészségfejlesztő nevelés funkcióját minden gyermekkel kapcsolatosan egyedi jellegűnek tekintjük.
- Pedagógiai munkánk során kiemelt a környezettudatos szemléletmód alakítása, a környék élővilágának és értékeinek felfedeztetése, megismertetése és annak megóvására nevelés, mely lehetővé teszi, hogy környezetükben jól tájékozódó, azt védő, a szépre fogékony, lakhelyükhöz kötődő gyermekeket neveljünk.
- A természet- és a környezetvédelem fontosságának megismertetése komplex cselekvés útján, felfedező jellegű játékos programok által valósul meg a napi gyakorlatban.
- Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy pozitív irányba alakítsuk gyermekeink saját egészségükhöz és a természeti környezethez való viszonyát törekedve a különböző szociális, kulturális esetlegesen nyelvi hátrányok ellensúlyozására.

8.1.1. Egészségfejlesztő program

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, ebben az életkorban megszerzett ismeretek, készségek, szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják.

A gyermekek már meglévő ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, tovább erősítve vagy kioltva alakítjuk szokásrendszerüket a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés, testedzés terén. Feladatunk a gyermek testi-lelki fejlődésének elősegítése.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül és egymást kiegészíti. Ezért fontos, hogy egy környezettudatos szemléletű magatartást alapozzunk meg. Jelentős figyelmet fordítunk a szülők szemléletformálására, faliújságunkon rendszeresen megtalálhatóak a témával kapcsolatos cikkek, programlehetőségek.

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladatok:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodai felvétel után a gyermekekről **anamnézist** készítünk, ezzel elindítva az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezzük a hangsúlyt, a testi szükségletek kielégítése határozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységvégzéshez szükséges.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, láb-kéz stb. összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni sajátosságok feltárását. A megvalósult tevékenységeknek, a gyermekekről, a csoportról írt értékeléseknek, feljegyzéseknek a csoportnapló is helyet ad.

A gyermekek gondozásának záloga az óvodapedagógus és a gyermekek közötti **meghitt, megértő viszony**, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

A fokozatosság betartásával törekszünk arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket. Az **önálló** testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezzük a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, testápolási szokások sorrendjét.

A fejlődés egyik feltétele a **táplálkozás**, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést, biztosítja.

A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük 3/4-ed részét az óvodában kapják, ezért az óvoda a gyermekek étrendjét úgy állítja össze, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezett, és lehetőleg az egyéni szükségleteket vesszük figyelembe.

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.

Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvodapedagógusi leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.

Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágasra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.

Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálékérzékeny gyermekek diétájára.

Szervezzenek az óvodapedagógusok a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként egy-két gyümölcs- és zöldségnapot vagy havonta gyümölcshetet.

Adjanak tanácsot, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat.

Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólafélét, a kekszet, a ropit, a chips-et. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.

Óvodai napirend keretében ismertessék meg az óvodapedagógusok a gyerekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Tegyék az étkezést örömtelivé, teremtsenek jó hangulatot az ételek elfogyasztásához.

Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsoljanak be a napi programba alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek), teremtsenek játékos alkalmat arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).

A foglalkozások során kerüljön lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozás.

Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel.

Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók. Készül saláta zöldségből, gyümölcsből. Sütemény teljes kiőrlésű lisztből, barna cukor felhasználásával.

Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvodapedagógusok, a boltokban kapható mindenféle tejterméket vásárolnak a gyerekek és kóstolják végig az óvodában a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között.

Az óvodai és a családi szokások, összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védje a gyermekek érzékszerveit.

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

A környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk.

- csapok elzárása
- folyékony szappan használata
- levegő minősége a csoportszobában
- közvetlen környezetünk tisztán tartása (csoportszoba, udvar).

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért az óvodapedagógus hason a szülőkre, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket.

Ennek kialakításában a szülők lehetnek a partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről.(nyáron kalap és fényvédőkrém használata).

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön.

Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A rövid ideig tartó, szervezett séták is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtsük meg a feltételeket.

A nyugodt pihenés feltétele a csend. Elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat.

Figyelembe vesszük, hogy a gyermekeknek különböző az alvásigénye, ezért lehetőséget biztosítunk az igény szerinti csendes pihenésre vagy alvásra.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek, ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzenek gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszégyenítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

Mindennapos testnevelés, testmozgás:

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, hogy mindennap edzési lehetőséget biztosítunk számukra.

Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a szabadban.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvodapedagógus szervezzen napi kocogó-futó lehetőségeket. A gyermekek önmaguk döntsék el, mennyit futnak.

A felnőttekkel végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek a víz edző hatását is érezzék meg az óvodában. Jó idő esetén, az óvoda udvarán pancsoljanak.

Edzési lehetőség a kerékpározás, rollerezés és a téli időszakban szánkózás, csúszkálás. A szervezett edzési programok maximális ideje 10-20 perc. A kondicionáló mozgások adjanak igazi felfrissülést, felüdülést a gyermekeknek.

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek szinte egész napjukat kinn tölthetik. Az óvoda udvarának fejlesztését igyekszünk folyamatosan biztosítani.

Arra törekszünk, hogy az udvaron legyen árnyékos és napos játszó rész. Legyen füves, homokos, betonos rész is. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított gyermek virágos kert. A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget.

A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére. Az udvaron a gyermekeknek legyen biztosítva a higiénikus tárolással elkészített ivóvíz.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvodapedagógusok esztétikusan rendezzék be.

A több funkciót betöltő csoportszobát tegyék alkalmassá a játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan függönyt használunk, ami nem veszi el a fényt. A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végzik a gyermekek.

Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtatót használunk. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönnyel, illetve redőnnyel védjük.

Az óvodapedagógus a többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített csoportszoba részeket. Alakítson ki mesesarkot, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere.

Legyen olyan sarok, ahol a gyermekek összegyűjthetik a séták alkalmával talált 'kincseket'.

Az öltöző berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosít minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek van külön ruha- és cipőtartó szekrénye vagy polca. Az öltözőben a szülők részére van egy esztétikus hirdetőtábla, ahol tájékoztatást kapnak a csoport életéről, és a várható programokról.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek elkülönített fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje van.

Személyi higiéné

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.

Tisztálkodási folyamat megismertetése:

- helyes sorrendiség és technika,
- egészségügyi szokások.

A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniaja a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt az óvónő. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tárunk fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítjuk az önállóságot.

A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot teszünk. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítjuk, ellenőrizzük a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését.

A gyermekek elalvását segítjük biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítjuk. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

Az óvodapedagógusa balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedésszabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodunk, az óvoda fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Ezért az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések, a mesélés. A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit. Olyan mesékről lehet szó, amelyekben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg.

8.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását,
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- a szocializáció szempontjából különösen fontosnak tartjuk a közös élményeket és a tevékenységeket.
- a szokás és normarendszer megalapozásával segítjük a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak: együtt érzés, segítőkészség, figyelmesség, önzetlenség valamint akarat tulajdonságainak : kitartás, önfegyelem, önállóság feladattudat, szabálytudat fejlődését.
- a pedagógiai hatásokon keresztül igényes, következetes, rugalmasan kezelt szokás- és normarendszert alapozunk meg.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a **nemzeti identitástudat**, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet **szülőföldhöz és családhöz való kötődés** alapja.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és óvoda alkalmazottai kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködése a különböző szakemberekkel/pszichológus, logopédus, gyógypedagógus konduktor stb./

Az óvodapedagógus feladata:

- *Biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtése,*
- *A gyermekek igényének megfelelő beszoktatás, napirend kialakítása.*
- *Megszervezi a gyermekcsoport közös életét, kialakítja a gyermekcsoport életébe illeszkedő, a gyermekhez alkalmazkodó szokás- és szabályrendszereket: együttműködés, önállóság, önfegyelem, kitartás, akarat, feladat és szabálytudat, a közös értékek óvása, védelme.*
- *Az óvodapedagógus megteremti a lehetőséget arra, hogy gyermek gyakorolhassa a társaihoz való helyes viszonyulást, melyből megerősítést kap saját viselkedésére vonatkozóan.*
- *Személyes példaadásával, helyzetteremtésével fejleszti a gyermek erkölcsi tulajdonságait megalapozva erkölcsi értékrendjét : segítőkészség, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség.*
- *Lehetőséget teremt a gyermek természetes társas szükségleteinek kielégítésére.*
- *Szorgalmazza, hogy a konfliktusokat a gyermek maga oldja meg, ha mégis segítségét kéri, törekszik a nyertes - vesztes nélküli megoldásokra! Sok megoldási lehetőséget kínál.*
- *Támogatja az óvodapedagógus, az együttes tapasztalatok, élmények, tevékenységek során kialakuló baráti kapcsolatokat, a mikro csoportok együttműködését.*
- *Folyamatos visszajelzést kér a speciális ismereteket, sajátos törődést igénylő gyermekekkel foglalkozó szakemberektől: gyógypedagógustól, logopédustól, fejlesztőpedagógustól, pszichológustól.*

Célunk:

- a gyermekek érzelmi intelligenciájának megalapozása a biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megteremtésével
- a gyermek szociális kompetenciájának fejlesztése, a szocializáció elindítása a személyes kapcsolatok új formáinak alakításával.

A gyermekek fő problémáinak okai napjainkban elsősorban a társadalmi változásokban keresendő. Ezek a munkanélküliség, az anyagi gondok, a válás, a kommunikáció hiánya, a női szerepek megváltozása, a nevelési tapasztalatok hiányossága. Teljesítmény centrikus világunk miatt sokakra jellemző, hogy gyermekeik elé olyan feladatokat, követelményeket állítanak, mely meghaladja az életkorának megfelelő képességét.

E mellé párosul a TV, a mindennapok brutalitása, a rajzfilmek erőszaka. A szülők létbizonytalansága, konfliktusai szorongásai tükröződnek a gyermekek lelkében. Ne csodálkozzunk tehát azon, ha szorongó, kedvetlen, érdektelen lesz, súlyosabb esetben pedig magatartási vagy tanulási problémákkal küzd.

Mit teszünk ennek kompenzálására?

- rendezett, nyugalmat sugárzó környezetet teremtünk,
- igyekszünk megteremteni az egyéni és közös beszélgetések lehetőségét,
- őszintén megbeszéljük problémáinkat, közösen keressük a megoldást,
- lehetőséget teremtünk a gyermek igényének megfelelő beszoktatásra,
- rugalmas napirendet állítunk össze,
- stabil szokás-szabályrendszert alakítunk ki,
- megismerjük a gyermek előéletét,
- szeretetünket a gyermekek felé kimutatjuk szóban, gesztusban,
- a szülőkkel nevelőpartneri viszonyt alakítunk ki,

A biztonságos légkör megteremtői az óvoda felnőtt közössége. A felnőtt személyisége a gyermek számára modell!

Így az óvodában különösen elvárt:

- a csendesebb alaphang,
- életkornak megfelelő, érthető magyarázat,
- a kommunikáció és metakommunikáció összhangja,
- egyszerű, de ízléses, kényelmes öltözködés,
- barátságos, őszinte, de határozott magatartás,
- az egyén tisztelete, a tisztelet elvárása,

- a különbözőség elfogadása,
- az empátia,
- a demokrácia,
- a pedagógiai-pszichológiai, módszertani szakértelem,
- a gyermek pozitív tulajdonságaira való építés,
- a fejlődés képessége,
- a konfliktusok korrekt kezelése,
- a pozitív szemlélet.

Törekszünk továbbá óvodai szinten az egységes nézetek, elvek kialakítására, betartására, egymás kiegészítésére, a kölcsönös segítségnyújtásra.

A beszoktatás

Az első találkozás az óvodával szinte minden gyerek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő viszonyát. Különösen nagy figyelmet, türelmet igényelnek a közvetlenül a családból óvodába kerülő gyerekek. Lehetővé tesszük, hogy még a rendszeres óvodába járás megkezdése előtt a gyerekek szüleikkel ellátogassanak az óvodába, megismerkedhessenek a szokásokkal, a jelükkel, az óvoda helyiségeivel. A beiratkozás után a leendő szülőknek beszélgetést szervezünk az óvodai életre való felkészülés megkönnyítésére.

A nyári szülői értekezlet pedig azt a célt szolgálja, hogy a szülők megismerjék az óvoda szokásait, a szabályait. Az óvónők beszoktatási tervet készítenek, minél mélyebben igyekeznek megismerni a gyermek előző életét.

A beszoktatásnak több formája lehetséges:

- anyával együtt, fokozatos beszoktatás,
- anya nélküli fokozatos beszoktatás,

A szülő maga döntheti el, melyik beszoktatási formát választja, de természetesen, ha igényli, tanácsunkkal segítjük őket. Az új gyerekek behozhatják a kedvenc játékukat, tárgyukat az óvodába. Megbeszéljük a szülőkkel, hogy az első napokban minél hamarabb vigyék el a gyerekeket. Lefekvéskor különösen gyengédségre van szükségük.

Simogatással, dúdolással igyekszünk őket megnyugtatni. Egyszerű, érthető utasításokkal vezettük be őket az óvoda rendjébe. Az új gyermeket kis ajándékokkal várjuk, ölbeli játékkal, mondókával igyekszünk oldani a feszültséget.

A közösségi nevelés eredményességét elősegítik az élményt adó tevékenységek, hagyományok, a csoport közös ünnepei. Minden ünnepet egy hosszabb előkészület vezet be, alapos tervezés előzi meg.

Az ünnepet szimbólumok, díszítések által tesszük hangulatosabbá, vidám, felszabadult együttlétre törekszünk. Felnőttek, szülők műsorával kedveskedünk. Az ünnepet változatos tevékenységek segítségével igyekszünk érzelmileg közel hozni gyermekeinkhez.

A közösségi nevelés sikerét döntően befolyásolja a napirend kialakítása.

Erkölcsei nevelés és a közösségi nevelés

Az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása

Mai világunkban különösen fontos, hogy szülőként és nevelőként is megbízható értékeket közvetítsünk gyermekeink felé. Mindezek alapján úgy gondoljuk, hogy megérett az idő az értékek közvetítésének újra gondolására.

A gyermekeknek tapasztalatunk szerint szükségük van világos és kötelező korlátokra, ezzel egyidejűleg szabadságra. Az óvodás korú gyermekek különösen fogékonyak a látott példák befogadására, utánzására. A gyermekek az értékeket nem beszéd, hanem cselekvés által, szituációkban ismerik meg, s ez által válik majd életük részévé. Ezért az értékek átadása naponta történik, közösen éljük meg azokat. Természetesen a gyermekek életkorát figyelembe véve játékos formában, tevékenyen, eszközök segítségével, részekre bontva tesszük ezt.

A gyermekek számára fontos, hogy ki tudják mutatni *érzéseiket*, tisztában legyenek azokkal. Az óvodában a felnőttek erre figyelve kezelik a különféle megnyilvánulásokat. A beszélgetések által a gyermekek megtanulják, hogy minden ember lehet szomorú, vidám, félhet valamitől. A megismerés eszközeként sok szituációs játékot alkalmazunk. A szerepjáték megfigyelése során is sok információt szerzünk a gyermekek aktuális érzéseiről.

A *helyes viselkedés* alapja az udvarias magatartás. A család erősítheti, vagy gyengítheti az általunk kialakítandó viselkedési szabályokat.

Ha a gyermekek azt látják, hogy a felnőttek odafigyelnek, egymásra, tisztelik a másikat, segítik a másik munkáját, közösen töltik a szabadidőt, akkor természetes módon alakul ki a helyes viselkedési mód.

Komoly problémát okoz a gyermekek számára, ha eltérő viselkedést tapasztalnak a viselkedés és a kommunikáció között. A viselkedésformák kialakítása során fontos, hogy mindenki kijavíthatja hibáit. A helytelen viselkedés tapasztalataiból tanul a gyermek. A gyermekek helytelen viselkedésének az oka, ha a felnőtt nem él tekintélyével. Minden gyermek hatalmi játékot játszik, kitapasztalja határait.

Itt az óvodában tiszta és állandó értékrendet állítunk fel. A gyermekek akkor érzik magukat **biztonságban**, ha a felnőttek vezetik őket, akikben megbízhatnak, tiszteletet tanúsíthatnak. Világos, egyértelmű elvárásokat kell közvetítenünk. A gyermekeket a **szabályokkal** védjük, egyben biztonságot is teremtünk számukra. A gyermekek világához való viszonyukat a későbbiekben meghatározza az **anyagi javakhoz való viszonyulásuk**. Tudatosítjuk, hogy az élelmiszert meg kell becsülni, hiszen mások sok munkával állítják elő. A tárgyak tiszteletét a játékok javításával, valamilyen tárgy létrehozásával segítjük elő. Rámutatunk a pazarlás következményeire is.

A gyermekcsoportban való **agresszió** gyakran megkeseríti a csoport életét. Az agresszió szerzett tulajdonság, melyet a nyugalom érdekében meg kell gátolnunk. Világossá tesszük a gyermekek, szülők számára, hogy az agresszió nem megengedett az óvoda életében. Ennek egyik burkolt formája a zaklatás, melynek megelőzése fontos feladatunk.

A megelőzés alapelvei:

- egymás tisztelete, elfogadása,
- a lányok, a gyengébbek védelme,
- tolerancia, türelem
- a bátorság fejlesztése,
- elegendő figyelem minden gyermekre.

Az erőszak további forrása a televízióban látott erőszak, az informatikai eszközök helytelen használata által. Ezt a folyamatot megfelelő szabályokkal, korlátokkal szabályozzuk.

A béke megteremtése a csoportban mindannyiunk érdeke. A **dicséret** a legtartósabb módszer, hogy a gyermek változtasson magatartásán.

A meghitt szituációk megteremtése a béke, a nyugalom egyik alapja. Ezek lehetnek: közös gyertyagyújtás, fantáziálás, a csend hallgatása, légzésgyakorlatok, stb.

Az értékek közül egyik legfontosabb a **szeretet**. „Azok a gyermekek, akik szeretet nélkül nőnek fel, testileg és szellemileg is beteggé válnak” A szeretet kifejezésének formái: figyelem, ölelés, nevetés, lágy hangnem, érintés, szemkontaktus. A rossz gondolatok negatívan befolyásolják a szeretet képességét. A kritika, a lekicsinylés elősegíti a negatív önkép kialakulását.

Az óvodapedagógus feladata tehát, hogy pozitív megerősítéssel járuljon hozzá a gyermek egészséges személyiség fejlődéséhez. A szeretet megnyilvánulása a természettel és az állatokkal való bánásmódban is megfigyelhető.

Óvodánk közössége igyekszik minél több élményt biztosítani gyermekeinknek az udvaron, a természetben.

Aki gyermekként játszhat a természetes anyagokkal, pozitív élményt szerez a növényekkel, állatokkal való ismerkedés során, biztosan kialakul benne a természet iránti szeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja is.

A megfigyelés, játék, segíti célunk megvalósulását.

Az értékek megismertetésének formája:

- az egyes fogalmak értelmezése,
- ellentétek keresése,
- az értékek képi megjelenítése,
- a helyes és helytelen közötti különbségek keresése, megtapasztalása,
- szituációs játékok alkalmazása
- a pozitív orientáció készségszintű elsajátítása a Boldog Óvoda programmal.

8.2.1 BOLDOG ÓVODA PROGRAM

Óvodánk a 2018/2019. tanévre - pályázatot követően - elnyerte a *Boldog Óvoda* címet.

A Jobb Veled a Világ Alapítvány szervezésében indult a program.

A program célja a pozitív orientáció készségszintű elsajátítása. A pozitív orientáció az önmagunkhoz, másokhoz való pozitív viszonyulás. Szándékosan irányított figyelem, mely pozitív érzelmeket aktivál.

A boldogságórák tudományos alapjait a pozitív pszichológia kutatási eredményei és érzelmelmélete adja. A pozitív érzelmek a megismerés, az intellektuális és szociális fejlődés motivációi.

Célunk, hogy a gyermekek önbizalma erősödjön, merjenek pozitívan gondolkodni, merjenek segítséget kérni, legyenek egészségesek, kreatívak, képesek legyenek kiutat találni az őket érintő problémákból.

A boldogságórákon a gyermekeket olyan gyakorlatokra inspiráljuk, amelyek a boldogságkutatók szerint hozzájárulnak boldogság szintjük növeléséhez.

Minimum havi egy alkalommal, de a gyermekek érdeklődését, a témához kapcsolható feladatok sokszínűségét figyelembe véve gyakrabban is tervezünk tevékenységeket.

Célunk, hogy játékos, kreatív feladatokkal, gyakorlatokkal tegyük színessé a gyermekek ismeretszerzését. Így nagy szerepe van a boldogságóra foglalkozásokon is a zenének, ábrázolásnak, játéknak, meséknek.

Feladatunk: sokrétű eszközkészlet biztosítása.

A program szigorú módszertani és kutatási eredmények alapján épül fel. Tíz egymásra épülő témában, fokról fokra ismerteti meg a boldogság különböző összetevőit.

Témák:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Jó cselekedetek gyakorlása
5. Elköteleződés egy cél mellett
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A gyermekeket egyénileg, és csoportosan is foglalkoztatjuk az egyes boldogságórák alkalmával. Az órák alapja a megerősítő pedagógiai attitűd. Helyet kap a feszültségoldás, relaxáció, meditáció, saját tapasztalatok, élmények felidézése, a közös gondolkodás.

A program közösségfejlesztő hatása:

- erősíti a baráti és társas kötelékeket
- pozitív hatással van a gyermek-szülő kapcsolatra
- pozitívan hat a gyermek –pedagógus kapcsolatra.

A boldogságórák előnyei:

- fejleszti a gyermekek problémamegoldó képességét
- szélesíti a gyermekek látókörét, gondolkodásmódját
- testi, szellemi, és társas erőforrásokra épít
- ellensúlyozza a negatív érzelmeket
- óvja a gyermekek mentális egészségét
- csökkenti az agressziót
- javítja a gyermekek tanulási eredményeit.

A boldogságórák bevezetésétől fokozottabban várjuk, hogy a szeretet, hála, mások megsegítése a mindennapok része legyen, boldogságra képes, magabiztos gyermekeket neveljünk, akik később a társadalom értékes tagjaivá válnak.

A megvalósult boldogságóra foglalkozásokról beszámolót készítünk, melyet feltöltünk a www.boldogságóra.hu oldalra. A Boldogságóra felelősét az óvoda munkaterve tartalmazza.

Az értékek átadása során az óvodapedagógusok a következő feladatokat valósítják meg:

1. A szeretet, a melegség, az elfogadás és a biztonság megtapasztalása.
2. A megbízhatóság, a megértés, a bizalom átélése.
3. A vigasz, a segítség és a támogatás megtapasztalása.
4. Az érzések átélése és kifejezése.
5. A saját tempó megengedése.
6. A viták által a konfliktusok megoldásának megtanulása.
7. Élvezettel és tisztelettel való bánásmód az étellel és itallal.
8. A pihenés és a csend átélése.

9. Bátorság ahhoz, hogy megtegyünk valamit, és vállaljuk a következményeket.
10. Mozgás, játék, kísérletek.
11. Titkok felfedezése, titkok megőrzése.
12. Testi és lelki erőszakmentesség átélése.
13. Az önállóság és a felelősségteljes cselekvés kifejtése.
14. A tisztelet és megbecsülés átélése önmagunkkal és a többiekkel szemben.
15. Szabályok kialakítása.
16. Az együttérzés, őszinteség, a folyamatosság elősegítése és megélése.
17. A fantázia és a belső világ megtapasztalása.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés nyomán a **fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:**

- ❖ Tudják óvodájuk, csoportjuk nevét.
- ❖ Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt kifejezik érzelmekben, szavakban.
- ❖ Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- ❖ Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét (másságát)
- ❖ Elfogadják az adott tevékenységek által megkívánt magatartásformákat.
- ❖ Érdeklődnek egymás és hiányzó társuk iránt.
- ❖ A vendégeket szeretettel fogadják.
- ❖ Köszönnek a felnőtteknek, társaiknak
- ❖ Elfogadják és követik az óvónő kéréseit.
- ❖ Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- ❖ A tevékenységeket a megbeszéltek alapján befejezik.
- ❖ Képesek nyugodtan ülni, a felnőttre figyelni.
- ❖ A konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.
- ❖ Önismeretük reális.
- ❖ Együttműködnek a közös rendezvényeken.

8.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„A szó ékszer.

Édes, ékes, békességes.

Anyám szava gyöngyös, fényes,

Átadom, mint éket, ékszer.

Izzón, égjen, ha beszélek.”

Kiss Dénes

Az anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósul, áthatja az óvodai nevelés színtereit, tevékenységi formáit.

Szerves része egész oktató-nevelő munkánknak, beépül az óvodai élet mindennapjaiba. Az anyanyelvünk ismeretére, megbecsülésére, szeretetére kívánjuk nevelni gyermekeinket, nevelőtevékenységünk egészében.

Az anyanyelvét éppen elsajátító gyermeknek a családja után, a legjelentősebb mintát adják óvodapedagógusaink, dajkák, az óvodában dolgozó felnőttek. Ezért megnyilatkozásaink, viselkedésünk, bánásmódunk modell értékűek, beszédünk helyes beszédmintául szolgál. A helyes és szép beszéd mélyíti a gyermek érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt az irodalmi élmények befogadására.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az anyanyelv ismeretére, szeretetére, elsajátítására, megbecsülésére nevelésnek, az anyanyelv fejlesztésnek.

Cél:

- Szeretetteljes légkörben a gyermekek beszédkapcsolatainak kialakítása, bővítése.
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felébresztése, ösztönzése, beszédképességének fejlesztése.
- Kulturált nyelvi reagálás élethelyzetnek megfelelően.
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése.
- Probléma helyzetek önálló megoldására ösztönzés.
- Az eltérő fejlődési ütem felismerése, ebből adódóan felzárkóztatás ill. tehetséggondozás.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Megfigyeli, felméri az óvodába kerülő gyermek beszédállapotát, beszéd és kommunikációs készségét.
- Élményszerű beszéddel próbálja növelni a gyermek beszédkedvét, párbeszédre ösztönöz, a gyermek mondanivalója iránt érdeklődést mutat, ezzel beszédre ösztönzi
- Fejleszti a gyermek értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, akarat, gondolkodás).
- Elősegíti a kapcsolatteremtési készség, a szabad önkifejezés kialakulását.
- Bővíti a szókincset, differenciáltan fejleszti a gyermekeket az egyéni képességek figyelembe vételével.
- Alkalmazza az anyanyelvi játékokat.
- Biztosítja a sokoldalú tapasztalatszerzés (mindennapos mesehallgatás, bábszínház, könyvtár, színvonalas előadások látogatása).
- Ápolja és átörökíti a hagyományokat, merít a magyar néphagyomány elemeiből.
- Dramatikus játékokat szervez, amely kitűnő lehetőségeket teremt a kommunikációs (verbális és nonverbális) jelzések felismerésére, használatának gyakorlására.
- Személyes példaadásával a folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítását segíti.
- Jól működő kapcsolatot alakít ki az óvoda logopédus szakemberével.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, fokozására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodapedagógus kérdéskultúrájával beszédre, gondolkodásra készíti a gyermekeket. Kérdéseire folyamatosan választ kap, szabad önkifejezési vágyát érvényesítheti.

Körültekintő odafigyeléssel további beszélgetésre ösztönzi a gyerekeket. Spontán és tervezett helyzetek (beszélgető kör, önálló mesemondás) kialakításával segíti gondolatik kifejezését.

Pozitív mintaadással és szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével) fejleszti beszédkulturájukat.

A beszédfejlődésben lemaradt gyermekek fejlesztését szakképzett logopédus végzi.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Beszédük legyen jól érthető, használják helyesen a névmásokat, névutókat, igeidőket és az igemódokat.
- Megfelelő tempóban, hangnemben, hangsúllyal, hangerővel beszéljenek kifejezve érzelmeiket, gondolataikat.
- Beszédünkben jelenjenek meg az elvont fogalmak, és az ok-okozati összefüggéseket jelölő szavak.
- Mutassanak érdeklődést az új, és ismeretlen kifejezések iránt.
- A könyveket szívesen nézegessék, meséljenek a képekről, élményeiket képi ábrázolásban is jelenítsék meg.
- Alakuljon ki nyelvi fejlettségük, írás, olvasás iránti érdeklődésük..
- Mindennapos tevékenységek során alkalmazott utasításokat, kifejezéseket értsék meg és annak megfelelően cselekedjenek.

Értelmi fejlesztés és nevelés

A nevelési folyamat azon része, mely a művelődési anyag rendszeres feldolgozása során az értelmi képességek fejlesztésére és a világnézet kialakulására szolgál.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Lehetővé válik a természeti, az épített a társas társadalmi környezet fenntarthatósága érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások elsajátítása. Óvodánk biztosítja a gyermeki érdeklődés, játékkedv, mozgásigény, utánpótlási vágy kielégítését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Csoportjában olyan változatos, érdekes élményeket, tevékenységeket szervez, sokoldalú tapasztalati lehetőséget biztosít, mellyel ébren tartja a gyermekben a vágyat a környező világ megismerése, a tanulás örömeinek átélésére.
- Megteremti a gyakorlási lehetőségeket a gyermekek számára az egyéni képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek, élethelyzetek során – játékban, munkában, tanulásban, a különböző tevékenységekben.
- Minden gyermek képességét önmagához – saját lehetőségeihez – viszonyítva fejleszti, a gyermek meglévő tapasztalataira, ismereteire alapoz.
- Rendszerezi, bővíti a gyermek spontán szerzett tapasztalatit, ismereteit, oly módon, hogy ezeken keresztül fejlődjenek megismerő képességei (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, problémamegoldó – és alkotó gondolkodás, fogalmi gondolkodás).
- Megadja a gyermek számára a véleményalkotás lehetőségét, a különböző élethelyzetekben társas kapcsolatait, környezetét befolyásoló választási lehetőségeket teremt, melyben a gyermek döntésképesége fejlődik.
- Folyamatosan nyomon követi a gyermek meglévő képességeit, a fejlesztést ehhez igazítja.
- Megteremti azokat az optimális lehetőségeket és feltételeket, amelyek a különböző sajátosságokkal rendelkező gyermek fejlődését biztosítják.
- Folyamatos kapcsolatot tart a sajátos nevelési igényű, egyéni bánásmódot igénylő gyermekekkel foglalkozó szakemberekkel (gyógyypedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus).

Az értelmi nevelés feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) és a kreativitás fejlesztése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek oldott, elfogadó környezetben, bátran, szívesen megosztják gondolataikat. Befogadók, érdeklődők.
- Kellően motiváltak a problémahelyzetek megoldására, kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazzák.

- A környező valóságot reálisan érzékelik. Formaészlelésük pontos, alak-háttér felismerésük kialakult.
- Képesek összpontosított figyelemre.
- Emlékezetükre jellemző, hogy rövid távú szándékos bevésésük jó, megőrzésük, felidézésük megbízható, kialakult náluk a szándékos bevésés képessége.
- Kíváncsiak, nyitottak, tudásvágyuk kialakult.
- Képzeletük, gazdag, élénk.
- Gondolkodásukban megjelent az elemi absztrakciós szint.
- Elemi gondolkodási műveletek, matematikai műveletek végzésére képesek.

9. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

9.1. Személyi feltételek

- Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.
- Az óvodapedagógus munkáját segítő nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak közötti összehangolt munka elengedhetetlen.
- Az sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését – amennyiben előfordul az intézményben – speciálisan képzett szakember végzi.
- A migráns gyermekek ellátását – amennyiben előfordul, az intézményben biztosítanunk kell.

Migráns az a gyermek, aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelveink:

- A migráns gyerekek a magyar gyerekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden gyermeket megillet.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- A gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek neveléséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- Felkészülés a gyermekek fogadására.
- Az érkező gyerekek empátiás fogadása.

Az óvodapedagógus legfontosabb feladata a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése.

- Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása a befogadó gyerekek számára.
- A más kultúrákról, vallásokról, bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása.
- A migráns gyerekek segítése a magyar nyelv elsajátításában a játék eszközével.

Óvodapedagógusok

Óvodánkban a nevelőmunkát 4 óvodapedagógus látja el. Az óvoda irányítását a főigazgató végzi, munkáját a főigazgató-helyettes segíti.

Óvónőink személyiségének jellemzői:

- nyitottság a kapcsolatteremtésre
- a gyermek tisztelete, szeretete, jogainak tiszteletben tartása,
- a másság elfogadása,
- érzelmi kötődés a néphagyományokhoz.

A dajkák, pedagógiai asszisztens

Minden csoportban egy dajka, és az óvodában pedagógiai asszisztens segíti a nevelőmunkát. Fontos feladatot látnak el a gyermekek gondozásában. Magatartásukkal, beszédstílusukkal ők is hatással vannak a gyermekekre.

Személyiségük jellemzői: kiegyensúlyozottság, gyermekszeretet és tisztelet.

Szükség szerint a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakemberrel.

9.2. Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a Pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteinek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás-és játékgényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

A tárgyi feltételek biztosíthatók:

- önerőből,
- pályázati pénzből,
- szponzori támogatásból,
- szülői hozzájárulásból,
- a fenntartó költségvetéséből.

9.3. Az óvodai élet megszervezése

Pedagógiai Programunkat heterogén gyermek csoportokban valósítjuk meg. Nevelési célkitűzéseinket csak maximálisan 25 fős csoportlétszámmal tudjuk maradéktalanul megvalósítani.

- Az óvodai csoportok kialakításakor figyelembe vesszük a gyermek életkorát, fejlettségi szintjét, a szülők igényeit.
- A csoportok elosztásáért a főigazgató a felelős.

Tevékenységek tervezése, szervezeti keretei:

A tanulási folyamat szervesen illeszkedik a nevelési folyamatba.

Szervezeti formái:

- szabadon választható tevékenységek
- önálló, és irányított tapasztalatszerzés
- komplex foglalkozások rendszere
- mikrocsoportos foglalkoztatási forma
- kötetlen kezdeményezések, és kötött, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások
- egyéni fejlesztés

A komplex foglalkozásoknak nincs előre meghatározott időpontja, a délelőtti időszakban bármikor megvalósíthatók.

A gyermek tevékenységének tervezése:

A gyermek egészséges, **a tevékenységekben megnyilvánuló** fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermek **együttműködő képességét**, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) **csoportos foglalkozások** tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

○ ***A nevelés-tanulás tervezése***

A tudatos, tervszerű nevelőmunka alapja az óvodapedagógus tervezőmunkája. A tervezés során is a nevelés és a tanulás komplex egységet alkot. Az óvodapedagógus által elképzelt fejlesztést a gyermekek által kezdeményezett ötletek egészítik ki.

○ ***A tevékenységek tervezése***

Az egész éves fejlesztési programot az éves terv tartalmazza. A részletes, kidolgozott tervezést heti vagy havi ütemterv foglalja magába, a gyermekcsoport fejlettségétől függően.

Tartalmazza a nevelő-fejlesztőmunka vázát, valamint helyet biztosít a gyermekek spontánkezdeményezésének. Terjedelme az óvodapedagógus módszertani szabadságának függvénye.

○ ***A napirend kialakítása***

Az óvodás gyermekek egészséges testi-lelki fejlődését a rugalmas napirend biztosítja.

- Alkalmazkodik a gyermekek biológiai és pszichológiai szükségleteihez.
- Biztosítja a gyermekek gazdag, változatos tevékenységét.
- Alkalmazkodik a gyermekek egyéni szükségleteihez az aktív és passzív pihenés helyes arányainak megválasztásával.

A napirendben a legtöbb időt a gyermekek legfőbb tevékenysége: a **játék** kapja. A napi gondozási, és egyéb teendők a játék folyamatának csupán egy bizonyos idejű felfüggesztését jelentheti. A választható tevékenységek a játékfolyamatában zajlanak. A tevékenységek történhetnek egyénileg, vagy mikrocsoportos formában.

A napirend rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett, de a gyermek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését.

Figyelembe veszi a gyermekönállóságának, ügyességének fejlődését. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben.

A gyermeki személyiség fejlesztése szükségessé teszi a gyermekek folyamatos megfigyelését. Ennek érdekében az óvónő feljegyzéseket készít minden gyermekről, az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig, rögzíti a gyermek fejlődési szakaszait, fejlődésének ütemét.

○ *A napirend általános időkeretei*

Az egyes munkakörök feladatait munkaköri leírásokban rögzítjük és szükség szerint módosítjuk. A gyermekek zavartalan, egészséges fejlődése érdekében az óvodában töltött időt az alábbi szempontokat figyelembe véve szervezzük meg:

- egészségük megőrzése
- biztonságos külső és belső környezet kialakítása
- mozgás- és játékigény kielégítése
- esztétikus környezet kialakítása
- testi érettségüknek megfelelő tárgyak biztosítása.

A hetirend a tapasztalatszerzés, a tanulás szervezett, tervezett kerete.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események, stb. hatására.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg, és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

10. ÓVODÁNK DOKUMENTÁCIÓI

❖ **Felvételi előjegyzési - és felvételi mulasztási napló** - A gyermekekkel kapcsolatos adatokat és óvodában tartózkodásuk igazolását tartalmazza.

❖ **Csoportnapló**

Tartalmazza:

- az általános adatokat,
- óvodapedagógusok, gyermekek nevét,
- a csoporttal kapcsolatos összesített adatokat,
- gyermekvédelmi nyilvántartást,
- napirendet, -heti rendet,
- tervezett programokat,
- két félévre vonatkozó nevelési tervet, ennek elemzését, értékelését,
- szervezési feladatokat
- éves tevékenységi tervet,
- a megvalósulás reflexióit, -cél és feladatrendszer,
- módszereket, eszközöket,
- kiemelt fejlesztési területet,
- anyanyelvi- és fejlesztő játékokat,
- az éves nevelőmunka értékelést,
- hivatalos csoportlátogatásokat,
- a szülőkkel való kapcsolattartást,
- az elvégzett családlátogatást,
- a baleset-megelőzéssel kapcsolatos intézkedéseket,
- a csoport életéről feljegyzéseket.

❖ **Gyermei fejlődés nyomon követésének dokumentuma**

Tartalma: anamnézis, a gyermek fejlődésére, fejlesztésére vonatkozó rész (egyéni fejlesztés nyomon követése, munkanapló az ellátásról) Beszoktatás tapasztalatai, családlátogatás feljegyzései, a szülői tájékoztatás rögzítése.

A gyermekek egyéni fejlettségével kapcsolatos értékeket a 2020 januárban felmenő rendszerben bevezetésre került **INFORMIR adminisztrációs programban** rögzítjük.

Ebben a rendszerben 5 fő kompetencia területet és a hozzájuk tartozó alterületeket vizsgáltuk.

- Anyanyelvi fejlődés jellemzői
- Értelmi fejlődés jellemzői
- Érzelmi, szociális fejlődés jellemzői
- Gondozási tevékenységek jellemzői
- Mozgás, motoros képességek fejlődésének jellemzői

❖ **Egyéni fejlődési ív és fejlesztési terv**, melyet a gyógypedagógus készít el azokról a gyermekekről, akiknek egyéni fejlesztését végzi. (SNI, részképesség zavarával élő gyermek esetében).

❖ **Éves Munkaterv** – adott nevelési év programjait és feladatait határozza meg.

Tartalma:

- A pedagógiai munka feltételrendszere
- A pedagógiai folyamatok, pedagógiai munka tervezése
- A vezetés feladatai
- Az intézmény ellenőrzési terve
- Belső kapcsolatok
- Az intézmény külső kapcsolatai, partnerei
- Személyiség- és közösségfejlesztés
- Nevelési év rendje
- Gyermekvédelmi feladatok ellátásának terve
- Nevelés nélküli napok terve
- Jogsabályi háttér

- ❖ **Pedagógiai Program** – Az ONAP alapján elkészített, helyi sajátosságokat tartalmazó dokumentum, amely a helyi igényeket és lehetőségeket az óvoda sajátos arculatát, hagyományait, speciális programjait tartalmazza.

❖ **Házirend**

Tartalmazza:

- Általános információkat az óvodáról
- Az intézmény nyitva tartását és a nevelési év rendjét
- A napirend kialakításának szempontjait
- Az óvodai jogviszony keletkezését, eljárás rendjét
- Óvodaköteles gyermek óvodába járásának szabályait
- A gyermekek jogait
- A gyermekek ruházatát az óvodában
- A gyermekek étkeztetését az óvodában
- Az étkezési térítési díjak befizetésének a rendjét
- A gyermekekkel kapcsolatos egészségügyi szabályokat
- A gyermekek jutalmazásának elveit és formáit
- A fegyelmező intézkedések formáit és alkalmazásának elveit
- Egyéb szabályokat
- A szülők jogait
- A szülők kötelességeit
- A család és az óvoda közös nevelési elveinek kialakítását, kapcsolattartást
- Gyermekevédelemi szabályokat
- Az óvoda helyiségeinek használati rendjét
- Az óvodára vonatkozó egyéb rendelkezéseket
- Záró rendelkezéseket

❖ **Szervezeti és működési szabályzat**

Tartalma:

- Az intézmény adatai
- Az intézmény működésével kapcsolatos általános rendelkezések
- Az óvoda szervezeti felépítése
- Az óvoda köznevelési intézményként való működési rendje

- Az intézményben való benntartózkodási rend
- Az igazgató
- Alkalmazotti közösség
- A szakmai munkaközösség
- Az igazgató akadályoztatása esetén a helyettesítés rendje
- A vezetők és az óvodai szülői szervezet közötti kapcsolattartás formái
- A külső kapcsolatok rendszere, formája és módja
- Belépés és benntartózkodás azok részére, akik nem állnak jogviszonyban az intézménnyel
- Az intézményi védő, óvó előírások
- Az intézményben folytatható reklámtevékenység szabályai
- Rendkívüli esemény, bombariadó esetén szükséges teendők
- Az ünnepek, megemlékezések rendje, a hagyományok ápolásával kapcsolatos feladatok
- Nyilatkozat tömegtájékoztató szerveki felé
- Az intézményi dokumentumok nyilvánosságával kapcsolatos rendelkezések
- Lobogózás szabályai
- A fakultatív hit és vallásoktatás feltételeinek biztosítása
- Hivatali titok megőrzése
- A telefonhasználat eljárásrendje
- A helyiségek használati rendje
- A közérdekű adatok megismerésére irányuló kérelmek intézésének rendje
- Az elektronikus úton előállított papíralapú nyomtatványok hitelesítésének rendje
- Az iratkezelésszervezeti rendje
- Záró rendelkezések

11. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való **szoros együttműködés**.

Az óvodai nevelőmunka hatékonyságát a családi neveléssel összhangban valósítjuk meg.

A család, és az óvodai nevelés elveinek megismerése, kölcsönös segítése fontos feladatunk.

A kapcsolattartás formái:

- szülői értekezletek,
- családlátogatások,
 - fogadó óra,
- alkalmi beszélgetések,
- betekintést biztosítunk a szülőknek az óvodai életbe,
- a különböző rendezvényeken együttes részvétel,
- közös kirándulások,
- nyílt napok.

A szülők képviselőtét a *Szülők Közössége* látja el.

Fontosabb kapcsolattartási formák:

- Munkadélutánok az év folyamán
- Közös rendezvények szervezése pl. farsang, gyereknapi

Az óvoda és az iskola kapcsolata

Az óvodából az iskolába történő átmenet megkívánja az óvoda és iskola nevelő munkájának összehangolását. Ellátogatunk leendő elsősökkel az iskolába, ismerkednek leendő tanítójukkal. Célunk az iskola alkalmasság elérése.

Az óvoda és a Művelődési Ház kapcsolata

A Művelődési Ház sajátos lehetőségeit is felhasználjuk nevelőmunkánk során, a gyermekek ismereteinek fejlesztése, bővítése érdekében.

Óvodásainkkal részt veszünk a Művelődési Ház óvodásoknak javasolt programjain.

Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata

A körzeti orvos, a fogorvos, a védőnő évente egyszer szűrővizsgálatot végez a gyermekek körében.

A védőnő havonta látogatást tesz az óvodában.

Az óvoda és a Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolata

Rendszeresen kapcsolatot tartunk a Pedagógiai Szakszolgálattal. A nehezen kezelhető gyermekek fejlesztésével kapcsolatban tanácsot, vizsgálatot kérünk. A Pedagógiai Szakszolgálat logopédusai elvégzik az 5 évet betöltött gyermekek beszéd és nyelvi fejlettségének szűrését. A Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa logopédiai fejlesztést végez heti 1 alkalommal az óvodában.

Az óvoda és a Családsegítő szolgálat kapcsolata

A veszélyeztetett gyermekek védelme érdekében kötelezően együttműködünk a Pápa és Környéke Családsegítő szolgálattal.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a **külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre** törekszik, és – lehetőségei szerint- szakmai kapcsolatot tart fenn.

A partnerigény és elégedettségmérés helyi sajátosságainak elvei

Nevelőtestületünk úgy látja, hogy óvodánk csak akkor tudja eredményesen ellátni a feladatát, ha figyel azokra a visszajelzésekre, akikkel kapcsolatban áll: a szülőkre, a gyermekekre, a fenntartóra, az iskolára.

Óvodapedagógusainknak egyeztetni kell saját véleményüket, tapasztalataikat a partnerek javaslataival, elvárásaival. A nevelőtestület csak ez alapján határozhat el különféle változásokat óvodánk nevelő munkájára vonatkozóan. E változtatások alapvető célja partnereink elégedettségének növelése.

Feladatok:

- A partnerlista évenkénti áttekintése
- A közvetlen partnerek igényeinek feltérképezése
- A partneri kör csoportosítása kapcsolattartás szempontjából:
 - akiknek a véleményét, igényeit és elégedettségét mérni kívánjuk
 - akiknek a visszajelzéseit a folyamatos napi kapcsolattartáson keresztül kívánjuk gyűjteni,
 - akikkel hivatalos kapcsolatban állunk.

Az igények felmérésének módszere: interjú, kérdőív, beszélgetés

A partnerek informálásának módja: beszélgetés

12. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

12.1. A játék

Célunk: játszani szerető, játékot igénylő, a szabályokat betartó szabadon alkotó gyermekek nevelése.

Főbb feladataink:

- *a játékhoz szükséges feltételek biztosítása,*
- *következetes szabályok felállítása,*
- *élmények, tapasztalatok nyújtása,*
- *a játék fejlesztése.*

Az óvodáskor a játék korszaka. Vágyak, elképzelések szerint alakul. Örömforrás, belső késztetésből fakad. A játék a személyiség tükré, fő kommunikációs közeg, a nevelés eszköze. Kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység. Tükröződik benne a gyermek feszültsége, konfliktusai, érzelmei, vágyai, külső hatások feldolgozása. A játék –különösen a szabad játék - amellet, hogy személyiségfejlődés alapfeltétele, gyógyító hatású is. E tulajdonsága pedig azért fontos, mert gyermekeinket egyre több durva külső hatás éri, melyeknek feldolgozása e tevékenységben történik. Ha jobba, szelídebbé akarjuk tenni a személyiséget, akkor az a dolgunk, hogy hagyjuk és segítjük a negatív élményeket feldolgozni, átértékelni. Játékot támogató, megengedő, együttműködő, ösztönző szerepünk van. Az óvodapedagógus jelenléte lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Az eszközöket úgy válogatjuk ki, hogy azok alkalmasak legyenek sokféle manipulációra, a gyermeki ötletek megvalósítására, a kreativitás fejlesztésére. Az eszközök egy része mobil, így a gyermekeknek van lehetősége a hely, játéktémák variálására. A 3-4 éves gyermekek számára sok eszközt biztosítunk elsősorban a gyakorló játékhoz, másodsorban a szerepjátékhoz, illetve az esztétikai neveléshez. Az idősebb gyermekek részére olyan eszközöket vásárolunk, melyek alkalmasak szerepjátékra.

A nagyokkal már közösen is készítünk eszközöket.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindez az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával indirekt reakcióival éri el.

Így a gyermekek felszabadultan, kreatívan alkothatnak, biztonságban érezhetik magukat. A játékidő kialakításánál törekszünk az összefüggő szabad játékidő folyamatosságának, biztosítására. A 3-4 éves gyermekek a gondozási feladatokon kívül szinte egész nap játszanak. Az 5-6-7 éves gyermekek játéka kitartó, egy téma több napon keresztül is folytatódik. Ehhez adunk ötleteket, olyan eszközöket, mely gazdagítja a tevékenységet.

A napi életszervezésben arra törekszünk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek az udvaron.

Következetes szabályok felállítása

A csoportonként kialakított szabályok a rendet, egymás nyugalma biztosítják. Fontos, hogy az eszközöket a gyermekek kérjék el egymástól, alakuljon ki konszenzus a szerepek kiosztása során.

Élmények, tapasztalatok nyújtása

A kisgyermek a játékban a saját elképzeléseit, vágyait szeretné megvalósítani. Fontos számára az előzetes élmény, hisz játék közben átismétli azt, amit a környezetében látott, hallott, tapasztalt. Feladatunk, hogy a gyermekek számára minél több élményt biztosítsunk a játék fejlesztéséhez.

A gyermekek tapasztalatokat, élményeket szerezhhetnek:

- közvetlen környezetükből, a családból, (pl. közért, piac, buszállomás)
- óvónővel való beszélgetés, együtt játszás során,
- társaik játéka során,
- közvetlen tapasztalás során, (pl. séták)
- médiák által, (tv, videó)
- kulturális intézményeken keresztül, (mozi, bábszínház, kiállítás)
- egyéb intézmények során. (tűzoltóság, könyvtár, posta)

A gyermek képességei a játék alatt spontán fejlődnek, gyakorolják a társas érintkezés szabályait. A szocializáció hatásos közege.

Programunkban a játék csak a szabad játék tevékenységeire értendő.

A játék fejlesztése

A játék fejlesztése óvodánkban szituációtól függő. A 3-4 évesek esetében mintát nyújtunk, tevőlegesen is részt veszünk a játékban. A nagyobbak játékát ötletekkel segítjük, ha kell, eszközzel tovább lendítjük. Ha a gyermekek játéka tartalmas, nyugodt, a felnőtt szemlélődő, játékkövető. Óvodánkban a dajka is részt vesz a gyermekek játékában. Az óvónő irányítása alapján vesz részt egyes gyermekcsoport tevékenységében. A durvaság megakadályozása, a testi épség megvédése minden csoportban lévő felnőtt kötelessége.

A család bevonásának lehetősége:

- élmények nyújtása,
- közös játék,
- eszközkészítés,
- a gyermek játékának megfigyelése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ugyanazt a játéktémát képesek több napon keresztül örömmel, elmélyülten játszani.
- ❖ Szerepjátékuk tartalmas, kifejező.
- ❖ Bonyolult építményeket hoznak létre.
- ❖ Élvezik a szabályjátékokat.
- ❖ Képesek a szabályok betartására, óvják a játékeszközöket.
- ❖ Gazdag érzelem és ötletvilág jellemzi őket.
- ❖ Játékukban a saját maguk által készített eszközöket is használják.
- ❖ A játék folyamán a társas viselkedés szabályát életkornak megfelelően betartják.
- ❖ Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszenek.

12.2. A játékba integrált tanulás

*„Az agy nem edény, amit meg kell tölteni,
hanem tűz, amelyet lángra kell lobbantani!”*

Plutarchos

Célunk: a 3-7 éves korú gyermekek kognitív, érzelmi és szociális érési folyamatának segítése, az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakítása, életkornak megfelelő korrekció és prevenció.

Főbb feladataink:

- a gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve által az értelmi képességek fejlesztése,
- problémamegoldó, kreatív gondolkodás megalapozása,
- a kíváncsiságot felkeltő, sokoldalú cselekedtetés során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása által az egyszerű gondolkodási műveletek fejlesztése,
- a meghitt beszélgetésekkel a gyermekek kommunikációs képességeinek, a beszédkedv aktivizálása,
- az érzékelés, észlelés, mozgás összekapcsolása,
- iskolai tanuláshoz szükséges akarati tulajdonságok alapjainak lerakása,

Az óvodai tanulás szélesen értelmezett, az egész nevelés folyamatát átható tevékenység.

12.3. Verselés, mesélés

*„...a mesék olyanok, mint némely derék ember
ahogy vénülnek, úgy szépülnek, s bizony jól esik ezt látni.”*

Andersen

Célunk:

- Igény kialakítása, hogy a gyerekek szívesen, örömmel hallgassák a meséket, verseket, mondókákat, elbeszéléseket, általuk képessé váljanak az irodalmi alkotások aktív befogadására, átélésére, előadására.

- A beszédkedv felkeltése, megőrzése, aktív szókincs és kifejezési készség gazdagítása.
- Esztétikai ízlésük, erkölcsi ítéletalkotó képességük megalapozása, majdani olvasóvá nevelésük.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mese, a vers az óvodás korú gyermek alapvető lelki szükséglete. A mese- képi és konkrét formában- esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. Biztonságot ad, esztétikai élményt nyújt, erkölcsi értékeket közvetít, hatalmas az érzelmi varázsa. Néphagyományokból táplálkozik. A nyelv az ember legfontosabb kommunikációs eszköze, s mellette egyre nagyobb szerephez jut a metakommunikáció is. A bábjáték a gyermekek félelmeinek, gátlásainak feloldásában segít. Programunk ezeket a gondolatokat igyekszik tovább vinni, kifejtetni.

A felhasználandó anyagot csak nyelvileg tiszta, értékes mesék, versek, népi mondókák, költők, írók műveiből állítjuk össze. A meséket metakommunikációval kísérik.

Az óvodába lépő gyermekeket főleg ölbéli játékkal, népi mondókákkal, egyszerű, rövid versekkel ismertetjük meg. Ezeket egyénileg, gyakran ismételjük. Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, ritmikus ismétlések jellemzik. A mesék meghallgatása után a gyermekeket arra ösztönözzük, hogy ők is vegyenek részt a feldolgozásban.

Rövid jeleneteket bábokkal is bemutatjuk. A gyermekek számára megteremtjük a napi bábozás és dramatizálás lehetőségét.

A nagyobbak meséi már többszereplős állatmesék, népmesék, tündérmesék.

Népi mondókákkal, csúfolókkal, halandzsa szövegű kiolvasókkal egészítjük ki az irodalmi művek anyagát. A versek közül megjelennek a humoros versek, a klasszikusok, a mai magyar költők versei. A gyermekekben igyekszünk kialakítani a vers, mese szeretetét.

Biztosítjuk a napi bábozás és dramatizálás lehetőségét, a gyermekek igényeinek megfelelően eszközöket készítünk.

Az érdeklődő nagyobb gyermekek részére szívesen olvasunk folytatásos meséket, elbeszéléseket.

A gyermekek értelmi nevelése szempontjából nagyon hasznosnak tartjuk a tündérmeséket, mely a fantázia fejlesztését a gazdag képzeletet segítik elő. Az erkölcsi nevelés érdekében megbeszéljük a szereplők jellemét, a tulajdonságukat.

A kiválasztott versek évszakhoz, néphagyományokhoz, aktualitásokhoz kötődnek. Megismerkedünk közmondásokkal, találós kérdésekkel.

A mesék és versek bemutatásának száma a gyermekek életkorához igazodik. Szempont, hogy inkább kevesebbet, többször ismételjük. Ösztönözzük a gyermekeket a közös történetek kitalálására, a meseírássra, leporellók készítésére.

Az irodalmi alkotások előadásának főbb szabálya a beszéd zenei elemeinek érvényesítése. A nyugodt légkör érdekében szabályt állítunk fel a játszó gyermekek részére.

A meghitt mesélés érdekében már év elején kialakítunk kényelmes állandó helyet.

Szemléltetőeszközöket új mese bemutatásakor általában nem használunk. A gyermekek egy-egy mesét egy héten át hallgatnak, majd ezután módot adunk a dramatizálásra, bábozásra.

A zene is megjelenik az irodalmi művek feldolgozásában.

A gyermekek vágyának felébresztése a színház, a múzeumok iránt

Az óvodáskor a felfedezés, befogadás kora. Ezzel élünk, amikor gyermekeinket megismertetjük a színház, a múzeum intézményével. Az igényesen kiválogatott előadás, a szép alkotások és eszközök nem csak közelebb hozzák a gyermekekhez a világot, hanem életre szóló élményt is nyújthatnak.

Nyelvi képességek fejlesztése, beszédhibák javítása

A mesélés, versmondás, dramatikus játékok segítenek a nyelvi képességek fejlesztésében is. Ezek segítségével sajátítjuk el a helyes kiejtést, a tiszta beszédet. A mondókák jó alapul szolgálnak a megfelelő artikuláció gyakorlására.

A gyermekekkel a mesék és versek által sok új fogalmat ismertetünk meg. Bábozáskor, dramatizáláskor szabadon kifejezhetik gondolataikat, szókincsük gazdagabbá válik, feloldódik gátlásuk.

A gyermekek elsősorban utánozva tanulnak, így példát kell mutatnunk szép beszédünkkel, választékos kifejezésünkkel.

Óvodánkban a gyermekek egy része életkorából adódóan valamely kisebb beszédhibával rendelkezik. Ez általában magától rendeződik. Meggyorsíthatjuk a folyamatot az anyanyelvi játékok mindennapi alkalmazása. (játékidőben, udvaron, alvás, öltözködés alatt)

A beszédhibák felmérését logopédus végzi, súlyosabb esetekben logopédiai foglalkozásokon vesznek részt gyermekeink.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ❖ Szívesen hallgatnak mesét, verset.
- ❖ Képesek kitartóan figyelni.
- ❖ Szívesen nézegetik a könyveket.
- ❖ Szívesen mondanak verset, mondókákat.
- ❖ Ismerik a bábozás, dramatizálás, technikáját.
- ❖ Saját maguk is tudnak mesét, verset kitalálni ezeket előadni. (egyéni vagy közösen)
- ❖ Szívesen „szerepelnek” ünnepélyeken.
- ❖ Tudnak történeteket, mesét befejezni, képről történetet elmondani.
- ❖ Készítenek saját mesekönyvet, leporellót, gyűjteményeket.
- ❖ Ismerik a színházi magatartás alapvető szabályait.

12.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a nép gyermekjátékok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyerekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Célunk: Forrai Katalin módszereire építve hagyományápoló, énekelni, táncolni, zenét hallgatni szerető személyiség megalapozása.

Főbb feladataink:

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése,
- zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése,
- zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással,
- esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel,
- programok által a szülők és az óvoda ízlésvilágának közelítése.
- a szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.

A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése

A művelt, széles látókörű ember nem képzelhető el zenei ismeretek nélkül. Már a kisgyermek is szívesen hallgatja édesanyja énekét, részt vesz az ölbeli játékokban. Az óvodás felszabadultan halandzsázik, énekel az udvaron, játék közben, elfelejtve búját-baját.

Az ének örömforrás, a természetből, a néphagyományból táplálkozik. Derűt, jókedvet s a pozitív emberi kapcsolatokat sugározza. A zene része az egészséges és boldog életnek. A testi-lelki, szociális betegség megelőzésében szerepe lehet, hiszen önismeretet és személyiségfejlesztést nyújt. A zene felszabadít a gátlásoktól, koncentráció képességet javít, figyelemre szoktat, fejleszti a közösségi érzést.

A zenei nevelés feltételeit az óvónő teremti meg a nyugodt légkör, az elegendő idő és hely biztosításával.

A zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése

A gyermekek zenei anyagát elsősorban az ölbeli játékok, népi gyermekdalok énekes-mondókás, népi játékok foglalják el. Nincs kötelezően előírt dalanyag, ezért nagy az óvónő felelőssége. A kisgyermek egyszerű utánozó mozgásos játékokra képesek. Ezért óvodába lépéskor egy, majd kétszemélyes játékkal ismertetjük meg őket. A táncmozdulatok általában guggolásból, billegésből, térdrugózásból állnak. Az egyenletes löktetést változatos formában gyakoroltatjuk. Ismerkednek a magas-mély viszonytal oktáv távolságban. Megkülönböztetik a fa, fém, üveg, porcelán, valamint a ritmushangszerek hangját.

A halk-hangos különbségét beszéden, zörejen keresztül gyakoroljuk. Megismerkedünk 5-7 mondókával, 10-12 népi játékkal. Az énekes anyag hangterjedelme terc és kvart hangköz. A megtanítandó dalok hangkészlete a pentaton hangrendszer részei, életkor szerint más és más hangkészlettel. A nagyobb gyermekekkel több mondókát, játékdalt, műdalt is megtanulunk.

A ritmusjátékok bővülnek a mondóka dalritmussal, a szünet érzékeltetésével. Dobot, háromszöget, cintányért használunk. Gyakoroljuk a gyors, lassú, majd halk-hangos kombinációit. Visszhangjátékot játszunk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról, hangszeres előadásról, majd ritmusról is felismerik. Megismerik egymás hangját. A motívumhangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is gyakoroljuk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról ismertetjük fel. Majd egymás hangját különböztetjük meg. A ritmus hangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is megismertetjük. A ritmushangszerek kezelésére nagy hangsúlyt fektetünk. Az óvodában használt hangszerek: dob, triangulum, cintányér. Általában a dobot használjuk a ritmus megszólaltatására. Az éneklést viszont ne kísérje csak felváltva hangszer. Gyakoroltatjuk a gyors-lassú különböző kombinációit.

A nyári hónapokban lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek az udvaron énekeljenek, gyakorolják az ismert mondókákat. Számptalan lehetőség nyílik a környező világ hangjainak felismerésére.

A zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással

A zenehallgatás ideje max. 5 perc. Beszoktatás idején altatódal, helyzetekhez illő dal a jellemző. A kezdeményezések során a hangulathoz, évszakhoz, ünnephez illőt választunk. A cselekményt kisebb gyermekek esetében megjelenítjük, szemléltetjük. Hangszer is színesíti a zenehallgatást. Olyan dalt dolgozunk fel, melyet már ismernek a gyermekek. A műzene esetén először a szöveggel ismertetjük meg a gyermekeket. Zenehallgatást gyakran iktatunk be egyéb tevékenység során is. (pl. alvás, várakozási idő)

Esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel

A tánclépések elsősorban a népi dalos játékok anyagára épülnek. Viszonylag egyszerű lépéseket, térformákat alkalmazunk.

A tánc során célunk a szép mozgás, a jó testtartás elősegítése, a változatos térformák létrehozásával a téri irányok fejlesztése. A tánc a szabálytudat, az együttműködés "jó iskolája".

Programok által az óvoda és a szülők ízlésvilágának közelítése

A zenei anyag válogatásának szempontjai változatos, életkori sajátosságoknak megfelelő művészi igényű dal, játék. Inkább szépen, örömmel énekeljenek, játszanak a gyermekek.

Egy ünnepi műsor egy óránál nem lehet több. Összefűzött csokor jellemzi. Kevés egyéni szereplés, inkább közös tevékenység jellemzi. A dalsokor játékból, tánc váltakozásából áll. Különböző térformákat alkalmazunk. Az eszközök alkalomhoz illőek.

A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által

Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak megfelelően minden ünnepi műsor meghatározója.

A Kodályi alapelvek örökérvényűek!

A migráns gyermekek hazájának kulturális értékeit is figyelembe vevő dal- és zenei anyagválasztás.

A szülők bevonásának lehetősége:

- lemezek, kazetták biztosítása,
- eszköz, hangszerkészítés,
- táncházon való részvétel,
- közös éneklés, játék.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ismernek 15-20 mondókát, 16-20 hat hangterjedelmet meg nem haladó, különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, 5-6 műdalt.
- ❖ A mondókák és dalok felét csoportosan és egyénileg is biztosan, jó hangmagasságban, érthető szövegmondással, tagoltan, tisztán tudják mondani, illetve énekelni.
- ❖ Általában szívesen és örömmel vesznek részt mondókás, énekes játékokban, kezdeményezésekben.

- ❖ Ismerik a zenei fogalom párok jelentését, képesek magasabb és mélyebb kezdőhanggal, különböző tempóban és eltérő hangerővel megszólaltatni a jellegzetes dallamfordulatokat, irányt kézzel és mozgással kifejezni.
- ❖ Tudják az egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, illetve dalok megszólaltatásához az egyenletes lüktetést, a motívumhangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni, hangoztatni.
- ❖ Fel tudják ismerni a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részleteiről.
- ❖ Ismerik szűkebb, tágabb környezetük hangjelenségeit, képesek azokat egymástól megkülönböztetni.
- ❖ Képesek rövid-négylüktetésnyi szöveges ritmust, illetve dallammotívumokat bemutatás után megismételni, visszhangozni.
- ❖ Képesek mondókát, egyszerű dalt hangosan és magukban is mondani, énekelni, jelre bújtatást végezni.
- ❖ Képesek oldott légkörben az elsajátított mondókák és dalok összetevőit önállóan variálni, az egyes elemekhez új összetevőket kitalálni.
- ❖ Képesek rövid élményt adó élő zenei bemutatásokat, énekelt, hangszeresen játszott dalokat, zenedarabokat figyelemmel, türelemmel, érdeklődéssel végighallgatni.
- ❖ Ismernek tánc lépéseket, előadáson képesek azt a gyakorlatban is bemutatni.
- ❖ Ismernek magyar népi hangszereket, szívesen hallgatják a népzene.

12.5 A néphagyományok átörökítése

***Célunk:** a hagyományok, népszokások életkornak és környezetnek megfelelő átörökítése gyermekeink életébe, a nemzeti identitás megalapozása.*

Főbb feladataink:

- érzelmi kötődés kialakítása a szűkebb és tágabb környezet iránt,
- a magyar néphagyományok integrálása a nevelési területekbe,
- a jeles napok megünneplése.

Érzelmi kötődés kialakítása

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megismerje elődeink életét, népünk hagyományát. A múlt megértése, a szülőföld szeretete, a család tisztelete, a humanista szemléletű ember egyik jellemzője. A népi kultúra, a hagyományok a nemzeti érzés alapköveit rakja le, megerősíti a közösségi érzést. Más kultúrák tiszteletére is nevel.

A gyermekekhez igen közel áll e terület, hiszen játékos, misztikus, érzelmeken, kapcsolatokon alapul. A hagyomány és a népi kultúra átadását egymásra épülő és egymással komplexen összefüggő tevékenységek folyamatában valósítjuk meg. Átszövi a tanulási folyamatot, megjelenik a játékban, szabadidős tevékenységben, a nevelési ágakban. Sokszínű élmény biztosításával, az érdekesség varázsával, igyekszünk érzelmileg megérinti őket. A néphagyományok megismertetését az erkölcsi nevelés szempontjából kiemelkedő fontosságúnak tartjuk.

A néphagyományok anyaga a következő formákban jelennek meg:

Irodalmi nevelés:

- népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjóslások, névcsúfolók, találós kérdések, szólások.

Zenei nevelés:

- mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene.

Vizuális nevelés:

- fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalácssütés, varrás, nemezelés, díszítés, népi hangszerek készítése.

A külső világ tevékeny megismerése:

- találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások.

Mozgás, mozgásos játékok:

- ügyességi - és sportjátékok.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- eszközök gyűjtése,
- közös szervezés,
- közös sütés, főzés,

12.6 Tevékenységek az ünnepek, jeles napok alkalmával

Gyermekeinket megismertetjük a népszokások eredetével, hiedelemvilágával, jelképeivel. Törekszünk a változatosságra. Igyekszünk érdekes eszközöket beszerezni, illetve a sokféle tevékenységen keresztül hatunk a gyermekek érzelemvilágára. Célunk elsősorban a kellemes élmény, a vidám hangulat megteremtése, a felszabadult, közös játék biztosítása.

Mesehét, a népmese napja

Minden év szeptember utolsó hetében mesehetet tartunk az óvodában. A helyi általános iskola másodikosztályos tanulói azon a héten minden nap átjönnek az alváshoz készülődő gyermekekhez és egy népmese felolvasásával ringatják álomba az óvodásainkat. A gyermekek nagy örömmel fogadják régi ovis társaikat, és ámulva figyelik, hogy ők már tudnak olvasni.

Szüret

Minden év őszén- általában lovas kocsival- szüretelni megyünk a közeli Mézeshegybe. A gyermekekkel közösen leszedjük a szőlőfürtöket, ledaráljuk, és mustot kóstolunk. Megtekintjük a szőlős gazda pincéjét, a hordókat, a szüret eszközeit, és vendéglátónk elmeséli, hogy lesz a mustból bor. Tapasztalataikat, élményeiket örömmel mesélik a gyermekek.

Okt. 4. Állatok világnapja

Ezen a napon beszélgetünk az állatok élőhelyéről, tulajdonságaikról, hasznosságukról és ellátogatunk a helyi gazdaságokba, ahol gyermekek megismerkedhetnek az állatgondozás szabályaival. Játékos feladatok és alkotások során szerezhettek új ismereteket és élményeket a gyermekek.

Márton nap

A gyermekek megismerkednek Márton püspök legendájával, és a hozzá tartozó népszokásokkal, jóslatokkal.(lampionos felvonulás, időjósítás, ludas lakomák)

Ezen a napon az óvodában az iskolás gyermekek megelevenítik Márton püspök legendáját, majd az általunk készített libalinzerrel vendégül látjuk őket. Közös játékkal töltjük a délelőttöt.
(Libasziget, libakeresés, libás körjátékok)

Késő délután a község lakóinak bevonásával folytatódik a hagyományörzés. Óvodásaink Márton napi dalokkal, versekkel köszöntik a megjelenteket, majd közös lámpás felvonulásra indulunk a templom körül. Márton napi lakomával zárul a nap. (libazsíros kenyér, tea, pogácsa)

Mikulás

A gyermekek egyik emlékezetes ünnepe a Mikulás, aki személyesen látogat el óvodánkba. A Mikulás érkezéséig az óvó nénik meglepetés bábjátékkal szereznek örömet a gyermekeknek. A gyerekek dallal, verssel köszöntik őt, aki átadja nagy piros zsákjából a Mikulás csomagokat. Az ablaknál hosszasan integetve búcsúznak a gyermekek a Mikulástól.

Advent, karácsony

Az adventi időszak a karácsonyi várakozás érzését fokozza, teszi széppé. A gyermekeket megismertetjük az életkoruknak megfelelő verssel, énekkel. Adventi koszorút készítünk, meggyújtjuk a gyertyát. Közös mézeskalácsot sütünk, amit aztán a gyermekek a szüleikkel együtt kidíszítenek egy karácsonyi alkotó délután keretében. Ezen a karácsonyi alkotó délutánon a gyermekek - az óvónő irányításával - kis ajándékokat, karácsonyfa díszeket is készítenek szüleikkel. A várakozás időszakában naponta adventi zsákocskákat bontunk, melyben egy-egy gyermek jele és egy kis meglepetés van elrejtve.

A fenyőfára közösen karácsonyfadíszeket, angyalokat készítünk. Megismerkedünk az ünnephez kapcsolódó étkezési szokásokkal, más népek szokásaival.

Apák napja

Egy általunk kijelölt napon minden gyermek az édesapjával töltheti a délelőttöt óvodánkban. Együtt játszhatnak a gyermekük kedvenc játékával, közösen fogyasztják el a tízórait, lehetőséget biztosítunk barkácsolásra, ajándékkészítésre.

Izgalmas, mókás közös játékokra, vetélkedőkre invitáljuk az apukákat. A tartalmas délelőtti zárásaként a gyermekek verssel és ajándékkal köszönik meg édesapjuknak a közös élményt.

Farsangi szokások

A gyermekekkel együtt díszítjük a csoportszobát. Különféle technikával álarcot, sapkát, szemüveget barkácsolnak. Megismertetjük őket a farsangi énekekkel, verssel, rigmusokkal, tájjellegű szokásokkal. A farsang napja vidám, közös játékkal teli nap, ahol jelmezbe bújunk.

A Szülők Közössége szervezésében délután a község Kultúrházában nyitott farsangi karnevált rendezünk, ahol a gyermekek és szüleik farsangi jelmezbe öltözhetnek. Süteményvásár, tombolasorsolás, táncverseny színesíti a programot.

Húsvét

A gyermekekkel locsolóverset tanítunk, meglocsoljuk az óvoda, lányait. Megismertetjük a különféle tojásfestési módokat. A csoportszobát barkával, tavaszi ággal, virággal díszítjük. A gyermekeket az udvaron igazi élő nyuszi várja a piros tojásokkal díszített zöld fűben.

Március 15.

Március 15-e nem tartozik a néphagyományok közé, de megünneplését fontosnak tartjuk. Ez az egyetlen olyan ünnep, mely által megalapozhatjuk a gyermekek nemzeti öntudatát, a szülőföld iránti szeretetét. Nemzeti színű zászlókat, kokárdát, csákót és pártát készítünk, amellyel menetelünk a csoportszobában. Jelművek, dalok, versek segíthetik az ünnephez való pozitív viszonyulás kialakítását. A nagycsoportosok meglátogatják a közeli emlékművet, ahol zászlót, virágot helyeznek el.

A víz világnapja

Megismertetjük a gyermekeket a víz fontosságával, védelmével, felhasználási lehetőségeivel, körforgásával. Ellátogatunk a helyi vízműhöz, ahol megnézhetjük a víztisztítás folyamatát.

A gyerekekkel játékos, vizes kísérleteket végzünk, tapasztalatokat szerzünk a megjelenési formáiról, képen, filmen, és a szabadban.

Föld napja

E nap alkalmából kérjük a gyermekek családjait, hogy segítsék szebbé tenni óvodánk környezetét, virágültetéssel, kert és udvar rendezéssel. Szívesen fogadjuk a felajánlott virágokat, amit a gyermekekkel közösen ültetünk el.

Anyák napja

Az anyák napját interaktív módon délelőtt szervezzük. Meghívjuk az édesanyákat közös kézműveskedésre, közös éneklésre, játékokra. Rövid műsorral, ajándékkal és egy szál virággal köszöntjük az anyukákat. Közös körtáncsal zárul a délelőtt.

Madarak fák napja

Lakókörnyezetünkben nagyon sok madárfaj élőhelye megtalálható. Ennek kapcsán felhívjuk a gyermekek figyelmét a madarak természetben végzett hasznos tevékenységére, hosszú sétákat teszünk madárles céljából, a fákon madárfészkeket keresünk. Megismertetjük a gyermekekkel a különböző madárhangokat, (CD)

Gyereknapi

Különleges, a mindennapjainktól eltérő vidám programokat szervezünk ezen a napon a gyermekeknek: ugrálóvár, póni lovaglás, csillámtetoválás, sorversenyek, fagyizás, zenés torna az udvaron. Tűzoltó-, rendőrségi bemutató színesíti a programot.

Vidám évzáró, ballagás

Évzáró műsor keretében a gyermekek az év során tanult versekből és dalokból összeállított műsorral kedveskednek a meghívott vendégeknek, szülőknek. Alkalmanként gyermekműsorral fellépő előadókat hívunk, majd batyus vendéglátásra, a szülőkkel közös játékokra hívjuk a családokat az óvoda udvarára. A nevelési év végén a nagycsoportosok elbúcsúznak az óvodától, és társaiktól. Tarisznyával a vállukon körbejárják az óvodát, és mindenkitől elköszönnek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek ismerik az óvodában megünnepeelt jeles napok hagyományait.
- ❖ Szívesen vesznek részt az ünnepi előkészületekben.
- ❖ Ismernek népi dalokat, mondókákat, találós kérdéseket, mozgásos játékokat.
- ❖ Készítenek a néphagyományokhoz kapcsolódó jellegzetes eszközöket.

12.7. Ünnepek, hagyományok rendje

Programunk tartalmából fakad, hogy a néphagyományörzés erősíti az óvodai élet hagyományait és a népszokásörző és a természetóvó jeles napokkal gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol.

A nyitott óvodai ünnepeinket, rendezvényeinket gyermekek, családok közös együttléte teszi családiassá.

Ünnepeink, programjaink

Programjaink	Nyilvánosság
A népmese napja 09.30. Mesehét	zártkörű
Állatok világnapja 10.04.	zártkörű
Márton nap 11.11.	nyitott
Mikulás	zártkörű
Mézeskalács sütés a gyermekekkel	zártkörű
Karácsonyi alkotó délután szülőkkel	nyitott
Karácsony	zártkörű
Apák napja	nyitott
Farsang	nyitott
Március 15.	zártkörű
A Víz világnapja 03.22.	zártkörű
Húsvét	zártkörű
A Föld napja 04.22.	zártkörű
Anyák napja	nyitott
Madarak, fák napja 05 10.	zártkörű
Évzáró	nyitott
Nyílt napok	nyitott
Gyermeknap	nyitott
Kirándulás	zártkörű
Alkotódélután	nyitott
Születésnapok	zártkörű

12.8 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Célunk:

- A gyermekek élmény, -és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- Egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően a vizuális alkotáshoz és befogadásához szükséges képességek és készségek fejlesztése.
- Esztétikai érzékenységük megalapozása.

Főbb feladataink:

- *esztétikus, alkotásra ösztönző légkört kialakítása,*
- *a vizuális tevékenységek feltételeinek biztosítása,*
- *a gyermek vizuális ismereteinek fejlesztése,*
- *műalkotásokkal való ismerkedés.*

Esztétikus, alkotásra ösztönző légkör kialakítása

Az esztétikus intézmény jó hangulatot áraszt, megnyugtat, kedvező feltételeket teremt az alkotó munkához. Ezért az óvoda és csoportszoba kialakítása, díszítése egységes elveken alapul. Szép, egymással színében, formájában harmonizáló tárgyakat helyezünk el. Döntően a természetes alapanyagú tárgyakat részesítjük előnyben. Kerüljük a zsúfoltságot, a fölösleges eszközöket. A változatosság érdekében a kiegészítő tárgyakat, eszközöket cseréljük évszaknak, témának megfelelően.

A gyermekeknek szánt díszítést mindig szemmagasságban helyezzük el. A rend, esztétikai értéket hordoz, ezért törekszünk annak folyamatos megvalósítására. A gyermekek akkor érzik magukénak a rendet, ha részeseivé válnak.

Ezért elvárjuk tőlük, hogy mindig pakoljanak el maguk után, tartsák rendben az általuk használt eszközöket. Ebben, mi magunk, felnőttek is példát mutatunk. Ünnepek előtt közösen takarítunk, teszünk rendet környezetünkben.

A kisgyermekek elsősorban firkálnak. Őket a tevékenység öröme motiválja. Később megjelenik a szándékos képalakítás, amit ötlettel, eszközökkel segítünk fejlődni. A nagyobb gyermekek képesek az emberábrázolásra, a környező világ tárgyainak, jelenségeinek lerajzolására. Megismertetjük őket a gyurma tulajdonságaival. Sokat hajtogatunk, festünk, díszítünk, vágunk, tépünk.

Ajándéktárgyakkal lepjük meg szülőket, vendégeket, társaikat. Játékaikhoz, a jeles napokhoz kiegészítőket készítünk, az építéshez különféle anyagú eszközöket használunk. A népi kismesterségek által megismertetjük gyermekeinket a gyöngyfüzéssel, szövással, fonással. A napi rajzolási lehetőség mellett fontosnak tartjuk a fantáziarajzot, a mesék, álmok, félelmek megjelenítését.

A vizuális tevékenységek feltételeinek biztosítása

Az eszköz kiválasztásának szempontjai:

- pedagógiai tudatosság,
- praktikum,
- célszerűség,
- esztétikum,
- baleset-egészségvédelmi szempontok

Mindig jó minőségű eszközt választunk, a gyermekek méretének megfelelően. A balkezesek számára balkezes ollót vásárolunk. Az eszközöket dobozba vagy kosarakba rakjuk. A vizuális tevékenységekhez megfelelő **munkaasztalra** van szükség. Ez nálunk összetolt két asztal, külön terítővel, melyet ablak, természetes fény közelében helyezünk el. Az asztalnál mindig annyi gyermek dolgozhat, hogy kényelmesen elférnek.

A kész munkákat legtöbbször a csoportszobában kijelölt helyen helyezük el. Az elkészült munkákat irattároló dobozokba helyezik el a gyermekek. A gyermekek szabadon ismerkedhetnek az eszközökkel, próbálkozhatnak, segítséget kérhetnek.

A nyugodt alkotó légkör érdekében azonban tudatos szokásrendszer kialakítása és betartatása szükséges. Több napon keresztül is ismerkedhet egy-egy technikával, folytathatja másnap az elkezdett munkát.

A megfelelő szabályok betartásával, az eszközhasználat egyéni megismertetésével kell megelőzni a balesetet. Az a gyermek, aki nem tartja be a szabályt, azt javítjuk, felszólítjuk, végső esetben felfüggesztjük a tevékenységből. A vizuális nevelés tudatos tevékenység a felnőttek részéről.

A tervezés a következő területekre terjed ki:

- technika tanítása,
- téma,
- a nevelési rendszerbe való beillesztés,
- a környezet kialakítása,
- idő, hely,
- a közös rajzolás vagy foglalkozás.

A gyermekek vizuális ismereteinek fejlesztése

A vizuális tevékenység alapvetően szabad játék. Az óvónő az eszközök tudatos kiválasztásával, felkínálásával befolyásol. A fejlesztés lehetősége a gyermek változatos tevékenységének biztosításával, a technikai kivitelezés segítségével történik. Az eszközök használatát megtanítjuk.

A fejlődés nyomom követése által igazítjuk módszereinket a gyermekekhez, tervezzük meg a feladatokat. (pl. gyakorlás, új technika, ötletadás).Sémák adása közben ösztönözzük a gyermekeket a további gondolkodásra, keresésre, kutatásra.

- A témákat felkínáljuk, a gyermek szabad választása a bekapcsolódás. A lényeg, az együttes alkotás! Általában komplex élményt adunk meg témaként, érzelmi alapon közelítünk a gyermekekhez.

A tehetséggondozás alapja a megbecsülés, az érdeklődés, odafigyelés, a felfedezés lehetőségének biztosítása. Fontos a kreativitás fejlesztése. A tehetséges gyermekek számára biztonság, a szabadság motiváló erőként hat.

A gyermekrajzok elemzése:

A gyermekek rajzáról csak körültekintően, óvatosan, a gyermek személyiségének ismeretében nyilatkozhatunk. Biztos következtetéseket sosem állíthatunk. Vannak azonban olyan, viszonylag objektív jelek, melyek segítenek módszereink megválasztásában. Ezeket pedagógiai, esztétikai, lélektani szempontból csoportosítjuk.

A műalkotásokkal való ismerkedés

A műalkotás az ízlés és a látásnevelés egyik fontos eszköze, ezért nagy jelentősége van annak a ténynek, hogy a kisgyermek “első eszmélésében” milyen képekkel találkozik. Fontos szerepe van az ismeretek megszilárdításában, csoportosításában, valamint ismeretlen fogalmak kialakításában. Feladatunk az egyetemes kultúra átadása, az érzelmi megközelítés. A műalkotások megismertetése érdekében a gyermekekkel reprodukciós képeket nézegetünk. Ellátogatunk kiállításokra.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- segítségnyújtás kiállítások rendezésében,
- programjavaslat, /oda-vissza /
- népi kismesterségek bemutatása,
- “kincsek” gyűjtése,
- közös barkácsolás,
- csoportszoba közös szépítése.

A fejlődés várható eredménye:

- ❖ Kialakul az egyéni látásmód, a sajátos alkotási forma.
- ❖ Meg tudják valósítani saját elképzeléseiket.
- ❖ Ismerik a különböző technikákat, azokat képesek alkalmazni.
- ❖ A formagazdagságon túl, a színek változatos használatára törekszenek.
- ❖ A teret kitöltik, az arányok a valósághoz közelítenek.
- ❖ Örülnek a közösen elkészített kompozíciónak, egyéni alkotásaiknak.
- ❖ Egyéniek, részletezők a plasztikai, térbeli munkáik.
- ❖ Építésben, téralakításban közösen vesznek részt.
- ❖ Rácsodálkoznak a szépre, pozitívan értékelik azt.
- ❖ A műalkotásokról tudnak beszélgetni, megfogalmazzák érzéseiket.
- ❖ Játékukhoz kiegészítő eszközöket készítenek.
- ❖ Megbecsülik saját és mások munkáját.

12.9. A mozgás

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.
- Az óvodáskor a természetes hely-,helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli , érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásai kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.
- **A spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.** A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének- a pozitív énkép, önkontroll, érzelem szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás- fejlődésére.
- A spontán- a játékokban, azon belül a szabad játékokban- megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.
- Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabad levegő kihasználására.**

A mozgásfejlesztés célja, feladatai:

- A természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása.
- A mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába.
- Az egészséges testi fejlesztés,
- a testi képességek és az ellenálló képesség alakítása, a szervezet erősítése,
- differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a ritmusérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása,
- a térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgásos és egyéb játékok által,
- rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása,
- az egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása,
- családi szemléletformálás,
- egészségóvás megelőzéssel.

A mozgás tartalma:

- Szabad, spontán mozgás,
- Szervezett testmozgás.

A mozgásfejlesztés területei:

- szabad mozgás,
- szervezett mozgás.
- mindennapos testmozgás.

Szabad, spontán mozgás

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert az állandó belsőképzetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.

Az óvodaudvar lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, miáltal a gyerek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül.

A mozgásos népi játékok tere is igazában a kinti tér: szembekötősdik, labdacica, célba dobások, ugróiskola, kötélhúzás, várvédők, stb. A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogó, árokfogó, mászások (fára is) gurulások, bújócskák, futások, járások, labdajátékok.

Érdemes kihasználnia szintkülönbségeket, a fák, bokrok, füves területek, lejtők, árkok adta lehetőségeket. Az óvodapedagógus a téli időszakban, jeges játékokat szervez, csúszkálást, szánkózást, hógolyózást, stb.

A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabad időben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyerek önként vesz részt. *Fontos* az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

A szervezett mozgás tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelések-hordások, egyensúlyozások, a mozgásos játékok alkotják.

Szervezett mozgás

A szabad mozgás mellett az óvoda gyermekeinek szükségük van az irányított mozgásra is, hiszen általa megelőzhetjük, vagy jelentősen csökkenthetjük a magatartási és tanulási problémákat, testtartási hibákat.

Időkeret: heti 1 alkalom,

Hely: iskola tornaterme, csoportszoba, udvar.

A mozgásanyag összeállításának főbb elvei:

- az élettani sajátosságok, fizikai erőnlét,
- a gyermekek differenciált fejlesztése,
- tér-és eszközbeli lehetőség,
- fokozatos terhelés,
- sokszori gyakorlás,
- változatos szabályjátékok,
- verbális fejlesztés lehetősége,
- holtidő kiküszöbölése.

A mozgásos tevékenységek során a feladatokat és az eszközöket a gyermekek képességei szerint differenciáljuk.

A *vízhez szoktatás* és az úszáshoz szükséges alapmozgások gyakorlása érdekében a gyermekek számára –lehetőség szerint- úszást szervezünk.

12.10. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk: a környezetre figyelő, **környezettudatos magatartás** kialakítása, mely a későbbiek folyamán megalapozza a környezettel való harmonikus együttélést.

A természeti és a társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakításával kezdetben célunk a környezet megtapasztalása, gyermekeink megfelelő viszonyulása a mindennapi élethelyzetekhez, mely később ismeretté, használható tudássá alakul. Ez teszi lehetővé, hogy óvodásaink felnőttként, tudatos emberként, **a fenntarthatóság szabályait** betartva legyenek képesek együtt élni környezetükkel.

12.10.1. Környezeti nevelési elvek

Az óvodai élet, az óvodai környezet, az emberi élet olyan első közössége, amelyben nagyon fontos, hogy milyen hatások érik a gyermeket.

Alapelveink

Az óvodapedagógus:

- tartsa szem előtt a gyerekek egyéni sajátosságait, eltérő fejlettségi szintjét
- tegye lehetővé az élménybe ágyazott tapasztalatszerzést
- fokozatosan érvényesítse a valóság, az ahhoz kapcsolódó cselekvés, az erről alkotott kép, és az ezt kifejező szó egységét
- használja fel a váratlan helyzetből, eseményekből adódó tapasztalatszerzési lehetőségeket is
- tervezés közben induljon ki a külső világ tevékeny megismerésére nevelés céljából, a helyi adottságokból, csoportja eddigi tapasztalataiból, a gyermekek gondolkodásának fejlettségéből
- törekedjen arra, hogy a problémahelyzeteket a gyerekek önállóan, kreatívan oldják meg
- támaszkodjon a gyerekek spontán szerzett tapasztalataira
- a játékosság érvényesüljön a tevékenységekben
- saját példamutatásán keresztül ösztönözze a gyerekeket a természet iránti szeretetre, védelmére.

Fontos, hogy a környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat legyen. A gyermekek az őket közvetlenül körülvevő természetről, társadalomról olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

- Fontos a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások megismerése, a közösséghez való tartozás élménye, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek szeretete és védelme.
- A természeti és épített környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.
- A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.
- A környezet megszerettetése közben a külső világ mennyiségi és formai viszonyainak tevékeny megismerése.
- A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről.

Célunk akkor lesz elérhető, ha már óvodáskorban érzékennyé tesszük a gyermekeket a környezeti problémák iránt és szokásokat alakítunk ki bennük, amelyek egy életen át kísérik őket. Ehhez elsősorban a **fenntarthatóság pedagógiája** iránt elkötelezett, felelősen gondolkodó, a környezeti kultúrára való nevelést kiemelt feladatként kezelő nevelőtestületre van szükség. Ennek érdekében nevelési célkitűzéseink és feladataink meghatározásában a természet- és környezetvédelmi feladatokat kiemelten kezeljük és olyan innovatív módszereket alkalmazunk, amelyek elősegítik a hatékony tanulási környezet megteremtését.

Az óvodapedagógus **feladata**, hogy segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet kialakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a **környezettudatos** magatartásformálás alapozására, alakítására.

- Az óvodapedagógus tudatos irányításával, de a gyermeki tapasztalatokra, élményekre támaszkodva történjen az ismeretanyag nyújtása, illetve a már meglévő ismeretanyag bővítése, mélyítése, rendszerezése.
- Az óvónő építsen a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, megismerési vágyára /ilyenkor fejlődik a gyermek megfigyelőképessége, emlékezete, alakul gondolkodása./
- Az ingerszegény környezetből érkező gyermek hátrányát sajátos, egyéni fejlesztésekkel igyekezzon leküzdeni.

12.10.2. Környezeti programok, tevékenységek

A társadalmi környezet megismerése területén:

- különböző játékokat játszanak a családról (drámajátékok, szerepjátékok, stb.),
- ismerkednek testükkel, testrészeikkel, azok funkcióival, tisztántartásukat gyakorolják,
- megismerik az óvodában dolgozó felnőttek munkáját,
- ápolják környezetüket (mosdó feltörlése, seprés, stb.)
- tapasztalatokat szereznek megfigyelhető, felnőtt foglalkozásokról,⁸⁸
- tapasztalatokat szereznek az időzónákról: évszakok, évek, hónapok, hetek, napok, napszakok,
- nagycsoportosok ellátogatnak leendő iskolájukba,
- megtekintik a település legjellegzetesebb műemlékeit, építészeti értékeit,
- gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést,
- megismerik természetes közegben a lakóhelyükön fellelhető közlekedési eszközöket, a nem elérhetőket megnézik filmen, képeken,...
- megismerkednek hazájuk és néhány más ország nevével, jellemző élővilágával.
- megismerik településük helyi hagyományait
- részt vesznek az óvodákban helyileg kialakított jeles napokon (szüret, Márton nap, Mikulásvárás, adventi készülődés, betlehemezés, farsang, húsvét, anyák napja, évzáró, gyermeknap),
- megismerkednek nemzeti ünnepeinkkel: március 15.

Természeti környezet megismerése területén:

- megfigyelik a természet változásait, az évszakokat, az időjárást,
- kirándulnak a környező erdőkbe,
- megismerik, védelmezik a növény- és állatvilágot,
- gondoskodnak a közvetlen környezetükben élő madarokról,
- lehetőség szerint élőhelyükön figyelik meg a háziállatokat,
- gondozzák a növényeket,
- videofilmeket néznek a vadon élő állatokról,

- részt vesznek a természet jeles napjainak tevékenységeiben (takarítási világnap – szeptember 23., állatok napja – október 4., víz napja – március 22., föld napja – április 22., madarak és fák napja – május 10., környezetvédelmi világnap – június 5.).

Környezetalakítás területén:

- részt vesznek környezetük átalakításában,
- játéktevékenységük során igényük és lehetőségük szerint átrendezik a berendezési tárgyakat,
- munka jellegű tevékenység, vizuális tevékenység után helyreállítják környezetüket.

Környezetvédelem:

- védik az élő környezetet, gondozzák, gondoskodnak életfeltételei biztosításáról,
- természetes anyagokat, terméseket gyűjtenek, ezeket felhasználják játékukban („azokat a természeti kincseket hozhatjuk el, amit a természet elengedett”),
- közvetlen környezetükben összegyűjtik a szemetet, nem szemetelnek,
- szelektíven gyűjtik a PET palackot, műanyag kupakot, papírt, elemet, stb.

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai területén:

- tárgyakat, személyeket, halmazokat hasonlítanak össze, válogatnak szét tulajdonságaik alapján,
- sorba rendeznek megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint,
- mérési, összemérési feladatokat végeznek mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel,⁸⁹
- tapasztalatokat szereznek a geometria körében (építenek, síkbeli műveket alkotnak, stb.),
- mozgásokat végeznek a tükör előtt,
- különböző térbeli tájékozódási képességet fejlesztő játékokat játszanak (drámajátékok, labirintus, stb.).

Természetvédelem

Célunk

- Gyermkeinket tudatos környezetvédő magatartásra nevelni. A gyermekeket már az óvodában meg kell tanítani arra, miként lehet harmóniában élni a természettel.
- A gyermekeket megismertetni a környezetszennyezés romboló és visszafordíthatatlan hatásaival.
- A gyermekek figyelmét felhívni a természet szépségére, mert ha megismerte, megszerette, akkor vigyázni is fog arra.
- A természethez való pozitív hozzáállás természetvédő, szeretőfelnttekké neveli gyermekeinket.

Környezetünk tevékeny megismerése

A gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezet szerves egységet alkot, hatásai nem elkülönülten s egyenként érik óvodásainkat, hanem komplex módon.

Óvodások vagyunk: ismerjék meg szűkebb, tágabb környezetüket, az óvoda helyiségeit, dolgozóit, tanulják meg társaik nevét, jelét.

Család: családtagokról fényképek gyűjtése. A gyermekek a fotók nézegetése közben be tudják mutatni a család tagjait, otthonukat.

Testünk: Az "én" testem. Önmaga felismerése, azonosítása. Jellegzetes külsőtulajdonságainak megismerése / hajszín, szemszín, magasság, stb. /.

Testrészek, érzékszervek.

Az oldaliság kialakítása, gyakoroltatása.

Testünk ápolása, tisztán tartása.

Tisztálkodási eszközök neve, használata.

Az évszaknak megfelelő ruházat megnevezése, ismerete.

A helyes táplálkozási szokások megismerése.

A sport megszerettetése, hatása szervezetünkre.

Az orvos gyógyító munkája.

Évszakok: Megfigyelik az évszakok szépségeit, jelenségeit, színeit, időjárását, növényeit, időjárásnak, évszakoknak megfelelő öltözködést. Kertben, udvaron munkákat végeznek, pl.: kapálás, gyomlálás, öntözés, szemet összeszedés. A rügyezéstől a gyümölcsérésig a gyümölcsfák megfigyelése, majd a gyümölcsök felhasználásának megbeszélése, pl.: kompót, ivólé, süteménykészítése. Séták, kirándulások minden évszakban. Az erdőben tett kirándulások alkalmával megismerkedhetnek vadon termő növényekkel, virágokkal.

Megfigyelik az adott évszak időjárásának az élőlényekre gyakorolt hatását.

Fontos a természetsarok kialakítása, ahol elhelyezhetik a gyűjtött magvakat, terméseket, leveleket, kavicsokat felhasználásig. Egyszerű kísérletek végzése talajjal, vízzel, hóval, stb.

Magvak ültetése cserépbe, fejlődés megfigyelése.

Állatok: Háziállatok, erdei, mezei állatok, vízi állatok, egzotikus állatok.

A bemutatás lehetőségei: Kirándulás az állatkertbe; képek gyűjtése; videó film megtekintése; a ház körül élő állatok megfigyelése természetes környezetükben. Minden állatnak megfigyeljük a testfelépítését, méretét, szőrzetét, tollazatát, stb. Beszélgetünk élőhelyéről, táplálkozási szokásairól, viselkedéséről, hasznáról. Nagyítóval megfigyelhetik a bogarak, rovarok mozgását, felépítését.

Közlekedés: A gyermekek életkoruknak megfelelően sajátítják el a biztonságos közlekedés alapjait. A séták során szokják meg a helyes közlekedés szabályait.

Úttesten közlekedő járművek megfigyelése, megnevezése.

Közelben lévő vasútállomásnál megtekinthetik, hogy a vonat hol, hogyan közlekedik.

Képek, diafilmek megtekintésével megismerkedhetnek a légi, vízi közlekedési eszközökkel.

Ismerjék meg a megkülönböztetett jelzéseket használó járművek szerepét.

A gyermekek eltérő képességeik, fejlettségük miatt különbözőképpen érdeklődnek az adott téma iránt. Differenciálás a megoldás módjában és az elvárásban mutatkozhat meg.

A fejlesztés alkalmazása a környezeti nevelés terén

Mozgásfejlesztés

- Nagymozgások: járás, szánkózás, madár mozgásának utánzása;
- Finommotorika: süteménysütés, növénygondozás, hóember építés.
- Szem-kéz, szem-láb koordináció: asztaldísz készítése, falevél gyűjtés, stb.

Testséma fejlesztés:

- Testrészek ismerete: meghatározott testrészekre koncentráció pl.:öltözködés, sportolás közben.
- Testfogalom: képen, rajzon felismeri az egyes testrészeket, a hiányzókat behelyettesíti.
- Testkoordinációja: oldaliság gyakorlása séta, játék közben.

Percepciófejlesztés:

- Vizuális fejlesztés: mozgó állat szemmel követése.
- Alaklátás, formaállandóság, azonosság, szín szerinti csoportosítás.(állatok megfigyelése a természetben)
- A témából és az életkorból adódóan a percepciófejlesztés / látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás, keresztcsatornák, időrendiség, memória/ minden pontja megvalósítható.

Verbális fejlesztés:

- Tárgyak, testrészek megnevezése.
- Napszakokhoz kapcsolódó tevékenységek.
- Családtagok neve, foglalkozások megnevezése.
- Téri irányok: fent, lent, jobbra, balra, stb.
- Idő: hónap, év, kezdődik, befejeződik, stb.
- Mozgások, cselekvések megnevezése.
- Színek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ Válganak képessé saját véleményük megfogalmazására a környezetvédelem, állatvédelem területén.
- ❖ Legyenek alapvető ismereteik az állat- és növényvilágról, szívesen beszéljenek azokról.
- ❖ Erősödjön meg "én-tudatuk", helyezték el magukat az őket körülvevő rokoni és társadalmi környezetben. Tudják lakcímüket, születésük idejét, szüleik nevét, foglalkozását.
- ❖ Ismerjék az emberi test felépítését, s legyenek képesek a testrészek, érzékszervek beazonosítására önmagukon.
- ❖ A kísérletezések, megfigyelések hatására legyenek képesek egyszerű ok-okozatiösszefüggések megértésére, problémák megoldására.
- ❖ Tudjanak különbséget tenni az évszakok, napszakok között, ismerjék jellegzetességeit.

- ❖ Tudatosodjék bennük, hogy az élőlények fejlődését az időjárás befolyásolja.
- ❖ Váljanak gyakorlottá az elemi közlekedési szabályok betartásában, tudjanak tájékozódni szűkebb környezetükben.
- ❖ Ismerjék a közlekedési eszközöket, s azok tulajdonságait.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

A külső világ tevékeny megismerése során a gyermek személyes tapasztalatokat nyer szűkebb és tágabb természeti-, emberi-, tárgyi környezetéről. E folyamat során matematikai tartalmú tapasztalatokat is szerez.

Célunk:

A minket körülvevő világ mennyiségi, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában.

Feladataink

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése.
- Az elemi ok – okozati összefüggések felismertetése megtapasztalása.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

A matematikai nevelés játékos formában való tapasztalatszerzés, a gyermekek játékos cselekedtetése. Fontosnak érezzük, hogy sok cselekedtetéssel, gyakorlás útján rögzüljenek az ismeretek.

Igyekszünk minél több problémahelyzetet teremteni, hiszen úgy tudjuk a gyerekeket logikusgondolkodásra ösztönözni, ha hagyjuk őket saját logikájuk szerint gondolkodni.

Láttassuk meg velük, hogy egy - egy feladat megoldásánál többféle jó variáció lehetséges, de semmiképp se vegyük el a felfedezés örömét, hanem tartsuk ébren érdeklődésüket, amíg rá nem jönnek minden variációs lehetőségre. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő-, megoldó készségük és kitartásuk.

A tevékenység és a megerősítés hatására sikerélményhez jutnak.

Mindig nevezzük meg a használt tárgyakat, eszközöket és az ezekkel való cselekvéseket, így lehetőség nyílik a gyermekek verbális fejlesztésére.

Az óvodapedagógus feladata, hogy felmérje a csoport fejlettségét és meghatározza a feladatokat egyénekre lebontva.

A cél az, hogy minden gyermek elsajátítsa a korának megfelelő ismereteket. Természetesen a gyermek egyéni képességeit is figyelembe véve.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseinek témakörei

❖ Halmazok

- Halmazok képzése
- Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint.
- Halmazok szétválogatása, bontása részhalmazokra
- Halmazok elemeinek sorba rendezése
- Halmazok összemérése becsléssel, párosítással, másolással

❖ Tapasztalatok a darabszám változásairól

❖ Mennyiségek

- Mennyiségek összemérése: magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság, bőség.

❖ Kis számok összkép alapján

❖ Sorszámok, sorba rendezett elemek helye a sorban

❖ Építések

Építések, alkotások szabadon

Építések, alkotások másolással,

Építések, alkotások egy feltétel megoldásával.

❖ Tevékenység tükörrel

❖ Tájékozódás

Tájékozódás a térben

Tájékozódás az egyszerű síkban ábrázolt világban.

Fejlesztés alkalmazása a matematikai nevelés terén

Mozgásfejlesztés

- Finommotorika fejlesztése: eszközökkel való manipuláció
- Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése: méréseknél
- Nagymozgások fejlesztése: térbeli tájékozódás

Testséma fejlesztése

- A test koordinációjának, személyi zónájának alakítása: méréseknél
- Lateralitás, oldaliság fejlesztése: szimmetria

Percepció fejlesztése

- Tapintásos, kinezteziás észlelés fejlesztése: formák, testek
- Vizuális, tapintásos működés fejlesztése: formák, testek
- Vizuális ritmus fejlesztése: sorozatok
- Vizuális memória fejlesztése: mi változott meg?
- Vizuális zártság egészlegesség észlelésének alakítása: zárt, nyitott vonalak
- Alakítás és formaállandóság fejlesztése: építések, alkotások másolásánál
- Térbeli viszonyok, irányok, helyzetek megismertetése, fejlesztése:
„Vezesd a kis robotot” játék
- Időviszonyok megismertetése, fejlesztése: mi volt előbb – később
- Keresztcsatornák fejlesztése: érzékelő zacskóból testek válogatása
- Vizuális – tapintásos – interszenzoros működés fejlesztése: tárgyak válogatása több érzékszerv segítségével

Verbális fejlesztés

- Tárgyak megnevezése
- Térbeli viszonyok, irányok, helyzetek megnevezése
- Cselekvések megnevezése
- Névmások használata
- Időviszonyok megnevezése

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- ❖ Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat elmondják, egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, javítják saját tévedéseiket.
- ❖ Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorbarendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorbarendezés végzésére.
- ❖ Összehasonlításait szóban is kifejezik, és mások megállapításainak igazságát megítélik.

- ❖ Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- ❖ Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, helyes megállapítást tudnak tenni.
- ❖ Össze tudnak mérni két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- ❖ Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- ❖ Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat,
- ❖ Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- ❖ Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, tárgyakat meg tudnak számlálni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni;
- ❖ Értik és követni tudják az irányokat és helyeket kifejező névutókat / alá,föle, közé, alatt, fölött, között /.

A környezethez kapcsolódó szokások, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése

A környezeti nevelés tehát több, mint a környezet megismerése. Áthatja az egész nevelési területet. A környezeti nevelés céljának elérése érdekében felhasználjuk a játékot, mesét, a zenét. A környezeti nevelés által történik a gyermekek tudatformálása, a környezethez való viszony pozitív alakítása, a szokások és magatartási formák alakítása, mely programunk egyik kiemelt feladata.

A pozitív viszony kialakításához hozzájárulnak a környezetvédelmi jeles napok. Az ünnepi hangulat, az érdekes tevékenységek érzelmileg megérintik a gyermekeket.

A környezeti nevelést a játékoság, változatos tevékenységek jellemzik. A megismerés módszerei: megfigyelések, vizsgálatok, mérések, kísérletek, modellezések.

Igyekszünk a tevékenységekben külső segítséget bevonni. A szülőket partnerként tekintjük, együttműködésre sarkalljuk.

12.11. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

- Hogy az egyszerű munkavégzés során természetes, észrevétlen módon reagáljanak a gyermekek a külső szükségletekre, segítsenek önmagukon, legyenek képesek a közösség érdekében is munkavégzésre. Mindezek következtében fejlődjenek képességeik, egész személyiségük.
- A gyermekek erős utánzási és azonosulási készségükre lehet és kell is építeni. A vegyes- illetve tiszta csoportban egyaránt megteremtődnek az utánzási és modell követés feltételei a gyermekek között.
- A differenciálás – mint alapelv, szemlélet, módszer – igen nagy szerepet kap a jelentős kor és fejlődésbeli különbségek miatt.
- A segítségadás mértékét állandóan differenciálni kell. Az idősebb, illetve ügyesebb gyermek segíthet, ha akar – s hogy akarjon, erre motiválhat a nevelőfunkcióját érvényesítő óvónő - de a segítség ne legyen kötelező számára.

Feladataink:

- Meg kell teremteni a bizalom, a megértés, a követelményeket támogató segítség összhangját és a különböző korú gyermekek közötti együttműködés feltételeit.
- Biztosítani kell a munkavégzéshez szükséges eszközt, időt, helyet, lehetőséget, légkört.
- A gyermekek számára mintát kell adni a helyes munkavégzés elsajátításához.
- Az óvónő a gyermekek fejlettségétől függően, fokozatosan és differenciáltan alakítsa ki a követelményeket.
- A munkafeladatokkal történő megbízás mindig sugallja a gyermekek számára, hogy az óvónő megbízik benne, s képesnek tartja a feladatvégzésére.
- A munkára nevelés tudatos együttműködést igényel az óvoda és a család között. Ezek színterei a szülői értekezlet, munkadélutánok, családlátogatások, egyéni beszélgetések.

Munkafajták

- Testápolás
- Étkezés – önkiszolgálás, naposi teendők
- Öltözködés
- Környezetünk rendjének megőrzése
- Kerti munka /tavaszi – őszi gereblyezés, udvar folyamatos tisztántartása/
- Alkalomszerű munkák, megbízások

A munka hatása a kisgyermek személyiségalkításában rendkívül fontos, mivel kitartásra, felelősségérzetre, kötelességteljesítésre szoktat, megtapasztalhatja egy folyamat munkafázisainak sorrendiségét, egymásra épülését. Hangsúlyos szerepe van a közösségépítés, a társas kapcsolatok formálásában, együttműködésre, egymás kiegészítésére készítet, s remek lehetőséget kínál a differenciált tevékenységre. Az egyéni képességekhez mért feladatok elvégzése a gyermekek számára óriási sikerélmény forrása, önbizalom-növelő hatású. Mindez játékos cselekvés formájában valósul meg.

A gyermeki munkavégzés során a tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Ezek kiaknázása, s tudatos irányítása fontos nevelői feladatunk.

Mozgásfejlesztés

- Finommotorika fejlesztése – apró dolgok összeszedésével
- Egyensúlyérzék fejlesztése – teli kancsó emelése, elvitele
- Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése /terítés: 3-4 tányérral közlekedés/
- Nagymozgások gyakorlása

Testséma fejlesztés

- Testrészek ismerete: öltözködés, mosakodás
- Test koordináció fejlesztése: terítésnél: jobbra, balra.
- Test fogalom kialakítása: öltözködés
- Különböző testrészekkel végezhető tevékenységek tudatosítása.

Percepció /észlelés/ fejlesztése

- Szem fixációs működésének fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése: minek hol a helye
- Tapintásos észlelés fejlesztése: munkaeszközök megfogása
- Térpercepció fejlesztése: téri irányok bemozgása
- Auditív fejlesztés: bizonyos munkafolyamatok zaja, zöreje
- Keresztcsatornák fejlesztése: látom – hallom, hogy mit kell csinálni

Verbális fejlesztés

- Munkaeszközök, tevékenységek megnevezése
- Irányok, gyűjtőfogalmak gyakorlása.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- ❖ A munkavégzés során rájön a gyermek a természeti környezet ok-okozati összefüggéseire
- ❖ Szívesen vállal feladatokat társaiért, csoportjáért.
- ❖ Képes önmaga körül felmerülő apróbb munkák elvégzésére.
- ❖ Tisztelik az óvodában dolgozók munkáját, s képességeikhez mértén segítik azt.
- ❖ Átlátnak és megszerveznek egy-egy jól ismert munkafolyamatot a kezdetektől a befejezésig.

Értékelés: munka feletti közös öröm, később az eredmények.

Figyelembe vesszük, ha egy-egy gyermeknek van “kedvenc” munkája, de nem engedjük, hogy mindig kizárólagosan csak ő, és csak azt végezze.

Önkiszolgálás

Testápolás során a gyermekeket először alapvető szükségleteik kielégítése motiválja. A kezdeti hiányosságot felváltja a jól kialakított szokásokon alapuló igényes testápolás, a hozzá kapcsolódó alapvető fogásokkal.

Étkezésnél megismertetjük a terítéshez, étkezéshez szükséges tevékenységeket, mozgásokat, majd készség szintre emeljük azokat.

Öltözködés folyamán hőmérsékletnek megfelelő öltözködés igényét igyekszünk kialakítani. A ruhadarabok nevét, célszerű használatát, a vetkőzés ill. öltözés helyes sorrendjét és módját gyakoroltatjuk.

Környezetünk rendjének megőrzése - már közösségért végzett munka is.

Belső igényé szeretnénk alakítani. Sokat jelenthet az óvónői (felnőtt) példa, s a rendszeresség.

Közösségért végzett tevékenységek

A mindennapi étellel kapcsolatos állandó és alkalmi munka:

- játékok javítása, készítése,
- teremrendezés, takarítás, díszítés,
- ünnepi készülődés, ajándékkészítés,
- házimunka jellegű tevékenységek: sütés, főzés,
- a füves terület takarítása,
- udvari játékpakolás.

A naposi munka tartalmát úgy célszerű alakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyerek játékból. A naposi munkát kisebb gyerek is vállalhatja.

Növénygondozás – állatgondozás

A növény-és állatgondozás feladatai:

- folyamatos gyűjtőmunka, termések betakarítása,
- virágoskert gondozása, fű ápolása, levélgyűjtés,
- madarak rendszeres etetése,
- segítség az öntözésben, gazolásban, növényápolásban,
- járda, faház, padok tisztántartása.

Ezek a tevékenységek mind igénylik a felnőtt jelenlétét, irányítását, de megfelelő lehetőség biztosításával, s a munkafogások precíz elsajátításával a gyermekek egyre nagyobb részt vállalhatnak belőle.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Igényesen végzik a rájuk bízott feladatokat.
- ❖ Szívesen vállalnak egyéni megbízásokat.
- ❖ Kialakul bennük az aktív, együttműködő, alkotószellem.
- ❖ Szívesen vesznek részt növény-és állatgondozási feladatokban.

12.12. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- ❖ Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- ❖ Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek **képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.**
- ❖ A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezések lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- ❖ A tanulás lehetséges formái az óvodában:
 - az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása
 - a spontán játékos tapasztalatszerzés
 - a játékos, cselekvéses tanulás
 - a gyermeki kérdésre, válaszokra épülő ismeretszerzés
 - az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
 - gyakorlati problémamegoldás

Az irányított tapasztalatszerzés formái

Életkor	Választható	Kötelezően választható	Kötelező
(2,5)3-4 év	Mesélés-verselés, dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka		mozgás, séta, látogatás, közös programok

4-5 év	Mesélés-verselés, dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mesélés-verselés, dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	mozgás, séta, látogatás, közös programok
5-6-7(8) év	Mesélés-verselés, dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mesélés-verselés, dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	mozgás, séta, látogatás, közös programok

Az irányított tapasztalatszerzés munkaformái

Frontális	Mozgás, énekes játékok, környezet megismertetése, mese, ének, zene
Mikrocsoportos	Zenei, irodalmi nevelés, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, környezet megismertetése
Egyéni	Képességfejlesztés egyéni szükséglet szerint

12.13. Tehetséggondozás

**„Emberi érték a tehetség, amely majdnem mindenkiben megtalálható,
Csak sokáig kell faragni a követ, hogy végül megcsillanjon a drágakő”**

- Dr. Czeizel Endre –

Az óvodai tehetséggondozás a tehetség-ígéreték megtalálásával kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjaival folytatódik.

Az óvodában a tehetséges gyermekek fejlesztése történhet az óvodai csoportban, illetve kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” foglalkozásokon. Az óvodai csoportban a tehetségfejlesztés a mindennapi cselekvéses helyzetekbe van beépítve, a gyerekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. Ezek a helyzetek nyitottak, bármikor bárki bekapcsolódhat. Természetesen ezek a foglalkozások is játékosak. Ez hozzájárul az óvodás gyermek személyiségének alakulásához, amelyet az érzelmi biztonságot nyújtó, támogató környezet és az óvodapedagógus személyisége is segít.

A tehetséges gyermek gyakran szétszórtságával, lustaságával, elkalandozásaival, figyelmetlenségével, öntörvényűségével tűnik ki a többi a gyerekek közül.

Az sem biztos, hogy a tehetséges gyermek koraérett, és tehetsége hamar megmutatkozik, sokkal inkább jellemző, hogy lassan fejlődik, és tehetsége akár sokáig is rejtve marad.

A kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. Az óvoda a maga kiegyensúlyozott légkörével, kötetlen lehetőségeivel hozza felszínre a tehetségígéret gyermekben rejlő plusz adottságokat, képességeket. Az általános, speciális képességek már az óvodai évek alatt megjelenhetnek.

Az óvodáskor ún. „alapozó” korszak, de elsősorban a nagycsoportos korú gyermekek vesznek részt a tehetséggondozó foglalkozásokon, mivel a nyugodt munkához maximalizálni kell a gyermeklétszámot.

Az óvodában a tehetség fejlesztése sajátos körülmények között zajlik. Viszonylag kevés az a gyerek, akinek a tehetsége korán megnyilatkozik (kiválóan rajzol, énekel, számol fejben stb.), de a tehetség – ígéretek felfedezése és fejlesztése igazi kihívás az óvodapedagógus számára.

A tehetséges kisgyerekek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória,
- az átlagnál sokkal hosszabb ideig képesek egy dologra figyelni,
- gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs,
- fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban,
- korai figuratív rajzolás (15 hónaposan rajzolás közben mondja, hogy mit rajzol éppen)
- 18-20 hónapos kori rajzban már látszik, hol a ház teteje, az autó kereke, a virág szára), korai alkotó tevékenységben (másfél évesen 4-5 féle gyurmafigura készítése, játékok színek szerint szimmetrikus elrendezése a polcon rendrakáskor),
- valóság és fikció korai megkülönböztetésében (másfél évesen tudja, mi a különbség a "játékból megesszük" és az "igaziból megesszük" közt), humorérzékből (kétéves kor körül szándékosan elferdít valami mondókát és aztán nevet ezen, játékból eldugja a szülő tollát vagy szemüvegét és nevet, amikor az illető keresi a tárgyat stb.),
- magánál idősebb játszótársakat keres (vagy pedig a sokkal fiatalabbakat, akiknek dirigálhat),

- absztrakt gondolkodás, amely ebben az életkorban főleg a nyelvi készségekben érhető tetten (időviszonyokra utaló szavak, mint pl. tegnap, este)
- felsorolásokat másfél évesen "és"-sel köt össze; kétévesen olyan szavakat használ, mint pl. hanem, is, mégiscsak, múltkori, kedvenc; egyre több betűt felismer, esetleg olvasni is megtanul még négyéves kora előtt),
- matematikai készségek is egyértelműen megjelennek (kétévesen 4-10 tárgyat stabilan megszámlál; ismeri a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát; háromévesen 50-es számkörben összead, kivon),
- saját személyről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése (ilyesféle szóhasználatból, kifejezésekből látszik, mint "szerintem", "erre gondoltál", "baba eltöprengett", "jó itt feküdni"),
- szenvedélyes érdeklődés a külvilág, az emberek, a tárgyak, természeti jelenségek, zene, gépek működése stb. irányában; már másfél-két évesen rengeteget kérdez, okokat és összefüggéseket próbál találni,
- fejlett koordináció és finommotoros mozgás.

A zenei, matematikai és bizonyos mozgásbeli tehetség már óvodáskorban megjelenhetnek. Ezek programszerű egyéni fejlesztése tehát már ekkor fontos, egészében véve azonban az óvodáskor „alapozó” korszaknak tekinthető bizonyos értelemben: elsősorban a megfelelő érzelmi fejlődést kell biztosítani a gyerekek számára azzal, hogy „törődünk” velük, s engedjük őket játszani.

Tehetséges gyermekek kiszűrésének módjai közül az alábbiakat alkalmazzuk, igazodva az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaihoz:

-Esetmegfigyelés.

-Személyiség megfigyelés /tulajdonságlista alapján (óvodás korcsoportra jellemző).

A tehetséggondozás céljai:

- a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése;
egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése;
„megelőzés”, „légkörjavítás”;
- olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést.
- A tehetséggondozás célja a kiemelkedő képességű gyermekek,
tanulók támogatása pedagógiai és pszichológiai eszközökkel annak érdekében, hogy képességeik még jobban ki tudjanak teljesedni.
- felismerni a tehetséget és megjelenési formáit,

- segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben,
- kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit erős oldalának fejlesztése)
- a tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akarati éretlenség)
- megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása.
- Újszerű módszerek alkalmazása: Az óvodapedagógusoknak nyitottnak kell lenniük az új módszerekre, amelyek hatékonyan támogatják a tehetséges gyermekek fejlődését.
- Megfelelő tárgyi feltételek biztosítása: Az óvodai környezetnek lehetőséget kell adnia a tehetségfejlesztésre. Ehhez megfelelő játékok, eszközök és környezet szükséges.

Játékos furulya oktatás

Célunk: az átlagosnál fejlettebb, jobb adottságokkal bíró gyerekek alapvető zenei tudására támaszkodva továbbfejlesztjük ritmusérzéküket, zenei hallásukat, énekhangjukat, memóriájukat és megismertetjük őket a furulya hangszerrel, annak használatával.

A furulyaoktatás fő feladatai

A kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. /megelőzzük a tehetségigéretes elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket/.

A tehetségigéretes gyermekek további komplex fejlesztése, a „felfedezett” tehetséges gyermekekkel kapcsolatos teendők megbeszélése.

A tehetséges gyerekek további fejlesztéséhez éves munkaterv készítése.

Szülők érdeklődésének felkeltése.

A szülők tájékoztatása, egyetértése, bevonása a tehetséggondozó programunkba.

A gyermekek érzelmi blokkjainak feloldása, az alkotói légkör megteremtése.

Kisgyermekkorban fontos a mondókák, gyermekdalok ismerete, szeretete. A zenei tehetség az egyetlen igen korán megmutatkozó tehetségfajta. A zenei képességek öröklődnek. Korán megállapíthatók a gyermek adottságai, hallása, ritmusérzéke.

Óvodánkban a zenei tevékenységekhez sokféle ütős-és ritmushangszer, csengettyűk várják a gyerekeket.

12.14. A nevelőmunka tervezésének, ellenőrzésének, értékelésének elvei

A neveléshez is, mint minden tudatos tevékenységhez, szükség van előre **átgondolt, világos célátásra** és a hozzá vezető utak, eszközök, feltételek, tevékenységi formák számbavételére. Mindezek rögzítése együttesen jelenti a nevelőmunka tervezését.

A nevelőmunka tervezésén értjük egy meghatározott időegységre szóló elképzelések, célok különböző szinten történő rögzítését. A nevelési céloknak alárendelve állítjuk össze az életkornak megfelelő tevékenységi formák műveltség tartalmát, a nevelési elgondolásokat és az azokat legjobban szolgáló szervezeti formákat, feltételeket (a tárgyi és személyes feltételeket egyaránt).

Az óvodás gyermekek optimális fejlődése érdekében kellően megalapozott, előrelátó, körültekintő, mélyreható **tervező és szervezőmunkára** van szükség.

A belső ellenőrzést az intézmény vezetője, a nevelési területek mérésénél az óvodapedagógusok is végzik. Az ellenőrzés **alapvető követelménye**, hogy folyamatos, tervszerű, tényszerű és objektív legyen.

Az ellenőrzési tervet az óvoda munkatervében kell rögzíteni, mert így az egész testület megismeri annak célját, módszerét, időpontját, és koncepcióját.

Az óvoda pedagógiai programjában és az éves munkatervben megfogalmazott célkitűzések elérése érdekében, jelentős szerepe van az ellenőrzés mellett az **önellenőrzésnek** is. A nevelőtestület egésze bevonható az ellenőrzésen belül a mérés tevékenységébe. Ez növeli az óvónők személyes felelősségét, az önellenőrzés igényét, valamint egymás munkájának a megismerését.

Az ellenőrzés – értékelés alapelve:

A nevelőmunka óvodára vonatkozó ellenőrzési, értékelési, mérési rendszerének meghatározása a nevelési célok elérését, a pedagógiai munka eredményességének hatékonyságának folyamatos biztosítását szolgálja.

Az ellenőrzés – mérés - értékelés célja:

A pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése, az eredmények és hiányosságok feltárása.

Területek:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételrendszerének elemzése

- a nevelőmunka színvonala a nevelés folyamatában
- a nevelőtestület felkészültsége, érdeklődése, szakmai hozzáállás
- az óvodapedagógusok kapcsolattartása
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése
- gyermekvédelmi feladatok ellátása

A belső ellenőrzés legfontosabb feladata az óvodában folyó pedagógiai tevékenység hatékonyságának mérése. Az ellenőrzési tervet az igazgató a nevelőtestület javaslatai alapján készíti el.

12.15. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A gyermekek, különböző tevékenységekben, egy adott időszakban, más- más fejlettségi szinten vannak. Az egyes fejlődési szakaszok nem különülnek el élesen egymástól. A gyermek fejlődésének nyomon követése előtt az óvodapedagógusnak az a legfontosabb feladata, hogy megismerje a gyermeket.

A megismerés akkor kezdődik, amikor az első pillanatot rögzítjük. Ez a pont a kiindulás, innen tudjuk a további feladatainkat meghatározni.

A gyermekek előmenetelének értékelése a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 91. § (h) pontja figyelembe vételével valósul meg.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Ilyen a gyermekek óvodába lépése előtti időszakának átfogó, részletes „feltérképezése” az Anamnézis, melyet a szülők töltenek ki. Az óvodapedagógus ez által előzetes képet kap a gyermek személyiségéről, testi szükségleteiről.

Ez megkönnyíti a kapcsolatfelvételt a gyermekkel, az estleges speciális bánásmódot, a megfelelő nevelési módszereket a befogadási időszakban.

Az anamnézis tartalmazza:

- A gyermekre, családra vonatkozó adatokat. és információkat
- Testvérvkapcsolatokat
- A család szerkezete
- Lakás és életkörülmények
- A gyermek fejlődésére vonatkozó adatokat (mozgás, beszéd, étkezési és alvási szokások)

Bölcsődéből érkezett gyerekeknél csatolható hozzá a bölcsődei jellemzés is. A szülők közreműködésével kitöltött adatlapokból nyert információk és az óvodapedagógusok mindennapi megfigyelései adják az alapot a gyermek méréséhez, értékeléséhez. Támpontot adhat még a külső szakemberek megállapítása. (Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői bizottság, fejlesztő pedagógus)

Nevelőtestületi döntés értelmében egy tanév során két alkalommal(október, május) készítünk feljegyzést ill. mérést a gyermekekről. Az eredmény alapján meghatározzuk a fejlesztendő képességeket, megjelölve a felelősöket.

Az 5 fejlesztési terület, amit vizsgálunk:

- Anyanyelvi fejlődés jellemzői
- Értelmi fejlődés jellemzői
- Érzelmi, szociális fejlődés jellemzői
- Gondozási tevékenységek jellemzői
- Mozgás, motoros képességek fejlődésének jellemzői

A gyermekek mérésénél a mérőeszközök alkalmazása, a mérés összesítése, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok feladata az INFORMIR adminisztrációs programmal.

Az elért eredményekről –fogadóóra keretében – a szülőket tájékoztatjuk, akik aláírásukkal igazolják, hogy megismerték a gyermek haladási ütemét, eredményét és a fejlesztési feladatokat, illetve szóban nyilatkoznak egyetértésükről a rögzítettekkel kapcsolatosan.

13. A GYERMEKVÉDELEM

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból fakadóan *kiszolgáltatót*.

Alapvető követelmény a kisgyermek *emberi méltóságának, jogainak* biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.

A gyermekek védelme minden dolgozó feladata, aki a gyermek védelmi felelőssel szoros kapcsolatot tart fenn.

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka hatékonysága érdekében folyamatosan kapcsolatot tartunk:

A község gyámügyi előadójával

A gyermekjóléti szolgálat vezetőjével

A körzeti orvossal

A védőnővel

A jegyzővel

A szülőkkel, SZK elnökével

Pedagógiai tevékenységeink:

Minden tanév elején nyilvántartásba vesszük a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket, minden korcsoportban.

A gyermekjóléti szolgálat vezetőjével az igazgató megbeszéli a tankötelessé vált, veszélyeztetett gyermekek helyzetét, a segítségnyújtás lehetőségeit.

Családlátogatás alkalmával személyesen tájékozódunk a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek tényleges szociális körülményeiről, családi helyzetéről. /gyermekvédelmi felelős, óvónők/

Segítséget nyújtunk az egészségi problémával küzdő hátrányos helyzetű gyermekek szociális vizsgálatának elindításában (megfelelő intézménnyel kapcsolat felvétel, személyes tapasztalatszerzés céljából néhány fejlesztő foglalkozáson való részvétel.).

Tájékoztatjuk a szülőket a segítségkérés lehetőségeiről, a kérelem megfogalmazásában segítséget nyújtunk.

A gyermeknek joga van arra, hogy

- Saját ritmusának megfelelően éljen
- Megfelelő élettere legyen
- Ne legyen mindig tiszta és tökéletes
- Olyannak fogadják el, amilyen
- Ne bánjanak vele felelőtlenül
- Tisztában legyen lehetőségeivel
- Személyisége tiszteletben tartásához, emberi méltóságához
- Elismeréshez, dicsérethez

- Érzelmi biztonsághoz, bizalomhoz
- Kiteljesedéshez és felelősségvállaláshoz
- Sikerhez, hibázáshoz, bíráláshoz
- Alkotáshoz és feltaláláshoz, kísérletezéshez
- Kommunikációhoz, önkifejezéshez
- Esztétikai érzelmekhez
- Kérdéseikhez választ kapjon, tudás megszerzéséhez
- Világ megértéséhez, környezetébe való beavatkozáshoz
- Hogy ne kényszerítsenek rá doktrínákat

<i>Óvodás gyermek szükségei</i>	<i>Szükségeinek megnyilvánulásai</i>	<i>Gyermekek jogok</i>	<i>A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségletek kielégítésére</i>
1. Mozgásigény, biológiai- fiziológiai szükségei	Nyugtalanág, figyelmetlenség, izgatottság, aluszékonyság, szédülés stb.,...	Joga van a términimumhoz, kiegyensúlyozott táplálkozáshoz, saját ritmusának megfelelően éljen	Mozgásos tevékenység felkínálása, játékba hívás, együttműködés, mozgáslehetőség biztosítása, feltételeinek megteremtése, szokások megerősítése, új szokások kialakítása, igényeinek megfelelő szükséglet- kielégítésre való lehetőség biztosítása stb.
2. Érzelmi biztonság	Szorongás, agresszivitás, félénkség, piszkálódás, elkülönülés, magány, szomorúság, bizonytalanág, gátoltság, ...stb.	Joga van az örömhöz, nyugalomhoz, a kiegyensúlyozott légkörhöz, emberi méltóságának tiszteltetéséhez, érdekeinek védelméhez, ahhoz, hogy segítséget kapjon, saját élet- ritmusának megfelelően éljen, pihenjen, ne bánjanak vele felelőtlenül,	Napirend, és annak igazodása az egyéni szükségekhez, meglévő szokásainak elismerése, új szokásrend szabályossága, szabályok megértése, szeretetteljes fogadás, derű, érthetőség, jó szándék, tolerancia, egyéni bánásmód, páros tevékenység, fokozatos

		lehetőségeinek ismeretéhez, ahhoz, hogy nem kell mindig tökéletesnek lennie, bizalomra, saját fejlődési tempójának elfogadásához stb.	terhelés, öszinteség, optimizmus, bátorítás, testközelség, odafordulás, meleg, családi légkör....stb.
--	--	---	---

<i>Óvodás gyermek szükségei</i>	<i>Szükségeinek megnyilvánulásai</i>	<i>Gyermei jogok</i>	<i>A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségek kielégítésére</i>
3. Szeretetigény	Agresszió, deviáns magatartás, simogatás, odabújás, testi érintés, ölelést kívánó magatartás, megerősítésre váró: Ugye szeretsz?, néma csodálat, bohóckodás, verbális kifejezés, szemkontaktus keresése, zavart tekintet, ragyogó szem, kedveskedés, kétségbeesett néma bánat, ...	önmagáért szeressék, akarják, feltétel nélküli elfogadáshoz, érzelmi biztonság, bizalom, személyisége tisztelete, megbecsülés, joga van a szeretethez, a viszontszeretéshez	Odafordulás, mosoly, derű, kedvesség, meleg érzelmi klíma, testközelség, ráfigyelés, simogatás, kedves szó, dicséret, empátia, kedveskedés, boldogság kifejezése ajándék, a szeretet látható jeleinek kimutatása, a szeretet örömteli fogadása, stb.

<i>Óvodás gyermek szükségei</i>	<i>Szükségeinek megnyilvánulásai</i>	<i>Gyermei jogok</i>	<i>A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségletek kielégítésére</i>
4. Társigény	Piszkálódás, szemlélés,	Joga van anyjához, mindkét szülőjéhez,	Kommunikációhoz, érdeklődés iránta, együttes játék,

	játék elvétele, játék felkínálása, hívás, közeledés, közellét, kedveskedés stb....	mindkét nem-béli testvérhez, barátokhoz, felnőttekhez, hogy ne kondicionálják, ne erőltessenek rá doktrínákat	beszélgetés, vita, elmesélés, közös tevékenység, csoportos tevékenység, tevékenységbe hívás, együttlét örömeinek kimutatása, stb.
--	--	---	---

<i>Óvodásgyermek szükségei</i>	<i>Szükségeinek megnyilvánulásai</i>	<i>Gyermei jogok</i>	<i>A pedagóguskötelességei és hatásrendszere a szükségek kielégítésére</i>
5. Dicséret, elismerés iránti igény	Sóvárgó szem, merev figyelem, bohóckodás, hangoskodás, tevékenység megtagadása...stb.	Joga van az elfogadáshoz, megértéshez, joga van ahhoz, ön maga lehetőségeivel tisztában legyen	Elismerő szó, mozdulat, mimika, szemjáték, lelkesség, boldogság kimutatása, öröm, simogatás, buzdítás, dicséret, érdeklődés, példaként kiemelés, elismerés, ajándékozás, jutalmazás, megerősítés ...stb.
6. Kíváncsiság, tudásvágy	Tágra nyílt szem, szemlélés, kutakodás, kérdésgörgetés, próbálga- tás, türelmetlenség, csodálkozás, meglepe- tés, kíváncsiság.	Joga van, hogy kérdéseire koherens választ kapjon, joga van bármiféle tudás megszerzéséhez, jelenségek meg- értéséhez, tudatosításhoz, sikerhez	Problémahelyzet, tanakodás, véleménykérés, kutatgatás, kétkedés, provokálás, kísérletezés, hitetlenkedés, kipróbálás, vita, vizsgálódás, kommunikációhoz...stb.

<i>Óvodás gyermek szükségei</i>	<i>Szükségeinek megnyilvánulásai</i>	<i>Gyermei jogok</i>	<i>A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségletek kielégítésére</i>
7. Esztétikum iránti igény	Gyönyörködés, rácsodálkozás, szemlélés...	Joga van az esztétikai érzelmekhez (rácsodálkozáshoz, gyönyörködéshez...stb.)	Bemutatás, megmutatás, elmesélés, megjelenítés, példamutatás, meglepődés, stb.
8. Alkotásvágy, felfedezés vágya	Belefeledkezés, elmélyedés, szemlélés, próbálgatás, kísérletezés, stb.	Joga van a sikerhez, feltaláláshoz, alkotáshoz, kísérletezéshez	Gyakorlati probléma kínálása, kíváncsiságra, vizsgálódásra, próbálgatásra, kutakodásra, kísérletezésre, kételkedésre készítés, támogatása stb.
<i>Óvodás gyermek szükségei</i>	<i>Szükségeinek megnyilvánulásai</i>	<i>Gyermei jogok</i>	<i>A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségek kielégítésére</i>
9. Önmegvalósítás vágya, önkifejezés igénye	„Én, tesz öröme, önállóság kimutatása, a segítség megtagadása, akaratosság, dacosság, segítőkészség...	Joga van ahhoz, hogy kiteljesítse lehetőségeinek maximumát, kísérletezéshez, autonómiához, felelősségvállaláshoz,	Magyarázatra készítés, bizonyítás, vitára készítés, provokálás, tanakodás, kételkedés, véleménykérés, ösztönzés, buzdítás, biztatás, bátorítás, visszakérdezés, önálló munkára készítés, önálló próbálkozások támogatása, elismerése...stb.
10. Szabadságvágy	Véleménynyilvánítás, beleszólás, különlegesség kinyilvánítása stb.	Sikerhez, hibázáshoz, környezetébe beavatkozni, joga van bírálni, joga van ahhoz, hogy ne erőltessenek rá doktrínákat	Vita, kísérletezés, próbálgatás, kipróbálás, egyéni munka, kínálás, a választás tiszteletben tartása, feltételek megteremtése, ésszerű korlátok magyarázata...stb

Az óvodapedagógus feladata, hogy biztosítsa a gyermekek alapvető szükségletét, az **érzelmi biztonságot**.

Célunk, hogy a gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsuk, és biztosítsunk védelmet számára fizikai és lelki erőszakkal szemben.

Feladatunk,

- hogy tiszteletben tartsuk a gyermek gondolati-, lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jogát.
- Óvodai nevelésünk során tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból.
- Anyagi okok miatt ne maradjon ki egyetlen gyermek sem az óvodából.
- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal.
- Törvények és rendeletek naprakész ismerete.
- A szülők által ajándékozásra behozott gyermekruhák elajándékozása a rászoruló családoknak.
- A veszélyeztetettség felderítése és megelőzése.
- Együttműködés az óvoda orvosával, védőnővel, a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- A gyermekek gondozásának, nevelésének, szellemi, erkölcsi, testi, esztétikai, egészségi fejlődésének előmozdítása és támogatása.

A program szervezeti formái, módszerei

- Gyermek-bántalmazás megelőzése, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező esetén a Gyermekjóléti Szolgálat értesítése.
- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén étkezési hozzájárulás, rendszeres, vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése a települési önkormányzat Polgármesteri Hivatalánál.
- Az óvodában a szülők által jól látható helyen, a Házirendben, közzé tesszük a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl.: Gyermekjóléti Szolgálat, Pedagógiai Szakszolgálat) címét, ill. telefonszámát.
- A nevelőszülőknél elhelyezett gyerekek védelme különösen fontos. A gyámhatóságot folyamatosan tájékoztatjuk, és a gyermekek beilleszkedését, fejlődését folyamatosan nyomon követjük.

Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az esélyegyenlőségi intézkedések célja, hogy biztosítva legyen az egyenlő bánásmód elvének teljesülése, az esélyteremtés, támogató lépések kitűzésével olyan programok megvalósítása, amely hozzájárul a hátrányok kompenzálásához és az esélyegyenlőség előmozdításához.

- Valamennyi hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek biztosítani az óvodai ellátást a harmadik életévétől.

Cél: A hátránykompenzáció már 3 éves korban megkezdődjön.

- A hátrányos helyzetű gyermekek családjaival való szorosabb együttműködés, kommunikáció.

Cél: A hátrányos helyzetből adódó lemaradások sikeres ellensúlyozása.

- A hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, megsegítése fejlesztése

Cél: A hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációja annak érdekében, hogy az iskolaképességet kellő időben elérhessék.

- A hátrányos helyzetű gyermekek tehetséggondozása.

Cél: A valamely területen tehetséges hátrányos helyzetű gyermekek pozitív képességeinek kibontakoztatása.

- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációja.

Cél: A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációjának, családi életének, helyzetének, figyelemmel kísérése.

- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai integrált fejlesztése

Cél: Minden arra rászoruló, integráltan nevelhető gyermeknek biztosítani az egyéni és csoportban való tudatos, az állapotának megfelelő fejlesztést.

- A logopédiai ellátás biztosítása

Cél: Minden arra rászoruló gyermek kapja meg az állapotának megfelelő fejlesztést, lehetőleg az óvodán belül.

13.1 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek társadalmi megbecsülésének kérdése gyermekkorban kell, hogy kezdődjék.

Az egészséges kisgyermek az óvodába bekerülve szerzik első benyomásait tőlük eltérő társaikról. Ha velük együtt, egymást megbecsülve, egymást nem zavarva nevelkedhetnek, akkor a felnőttkori egy-társadalomban élés számos problémája már eleve megoldható, megelőzhető.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- Sajátos Nevelési Igényű (SNI) gyermek
- Beilleszkedési Tanulási és Magatartási Nehézséggel küzdő (BTMN) gyermek
- Kiemelten tehetséges gyermek

Célunk:

- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- Egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokulturális háttér figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatás segítése, a tehetség kibontakoztatása.
- Ezen gyermekek hátrányainak enyhítése, az előítéletek csökkentése.

Feladatunk:

- A gyermek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerése.
- Kapcsolattartás a szakemberekkel (pszichológus, logopédus).
- Fejlődésük nyomon követése.
- Fejlődési ütemük rögzítése.
- Anamnézis lap felvétele.
- Fejlődést nyomon követő mérőlapok
- Korai képalkotás, felismerés a lassabb ütemben fejlődő gyermekeknél.
- Egyénre szabott prevenciós, korrekciós program kidolgozása a csoporton belüli fejlesztés érdekében, pszichológus és logopédus segítségével.
- A gyermek hallás és beszédállapotának folyamatos fejlesztése, alakítása, korrigálása.
- Szükség esetén a megfelelő szakemberhez való irányítás (Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermek –ideggondozó, neurológiai szakrendelés).
- Megfelelő kapcsolat kialakítása a családdal, a szülők megnyerése a megfelelő prevenciós munka érdekében.
- A befogadó intézmény iskolaérettségi kritériumainak feleljenek meg.

Kapcsolattartás és együttműködés:

❖ Szakértői Bizottság

Az óvodapedagógus, és a logopédus megfigyelései, fejlettségmérései alapján sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a szakértői vélemény beszerzése. A szakvélemények beszerzéséhez Szakértői Bizottsághoz kell fordulni.

Feladata:

- A fogyatékoság szűrése.
- A vizsgálat alapján javaslattétel a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására.
- Az ellátás módjára, formájára és helyére.
- Javaslattétel az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra.
- Megvizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét.
- Beiskolázásnál iskolaérettségi vizsgálat végzése, ill. szakvélemény adása.

❖ Pedagógiai Szakszolgálat

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának feltárása érdekében a Pedagógiai Szakszolgálathoz kell fordulnunk.

Feladata:

- A vizsgálati eredmény alapján szakvélemény készítése.
- A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.
- Az óvoda megkeresésére a szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága, és fejlettsége azt szükségessé teszi.

❖ Logopédus

A logopédus évek óta rendszeresen végzi fejlesztő munkáját óvodánkban. Nagy segítséget nyújt számunkra a dyslexia megelőzésében, gyógyításában. A súlyosabb beszédhibás gyermekek számára, lehetőség szerint már középső csoporttól tart fejlesztő foglalkozásokat.

Feladata:

- Beszédhibák javítása.
- Nyelvi kommunikációs zavarok javítása.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- Szülőkkel való kapcsolattartás.
- Szülői értekezleteken való részvétel.
- Dyslexia szűrővizsgálat elvégzése.

❖ Szülők

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekkel foglalkozó valamennyi pedagógus számára fontos, hogy a szülőkkel olyan kapcsolatot tudjon kialakítani, mely előre mozdítja a gyermek fejlődését. A szülőket folyamatosan szükséges tájékoztatni gyermekük fejlődési üteméről, a további fejlesztési stratégiáról.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlettségének mutatói az óvodai élet végére:

- ❖ Gyermekenként változó a sérülés mértékétől befolyásolt, és függ a fejlesztés sikerétől.
- ❖ Sikerként könyvelhető el, ha a gyermek jól érzi magát a közösségben, amely befogadta őt.
- ❖ A kiemelten tehetséges gyermek látványos fejlődése.
- ❖ A pedagógusok, a társak és a szülők elfogadó, segítő magatartása biztonságot jelent a gyermek számára, így alakul önbizalma és környezetéhez való viszonya.

14. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az **óvodából iskolássá szocializálódik.** A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

(Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciáló képességnek, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek **kedvező iskolai légkörben** készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – **szükség szerint kreatív**- elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5. **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

15. A SZÜLŐK ÁLTAL IGÉNYELT, NEM KÖTELEZŐ EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK AZ ÓVODÁBAN

Úszás

A vízhez szoktatás, és az úszáshoz szükséges alapmozgások gyakorlása érdekében, a gyerekek számára lehetőség szerint úszást szervezünk. Az úszásoktatás térítésköteles a szülő számára.

Kirándulás

A gyermekek részére, évente egy-két alkalommal távolabbi helyre, kirándulást szervezünk, a szülők igényei alapján.

Hitoktatás

Az óvoda heti egy alkalommal biztosít helyet a hitoktatás számára. A hitoktatáson való részvétel ingyenes, és önkéntes.

Színházlátogatás

A gyermekek részére szülői igényeket figyelembe véve színházlátogatást szervezünk évente 3-4 alkalommal. A színházlátogatás térítésköteles a szülő számára.

Angol

Szülői igények alapján óvodáinkban játékos angol nyelvű foglalkozást szervezünk angol szakos tanítói végzettséggel rendelkező pedagógus vezetésével. Óvodánkban a költségeket a szülők fizetik.

Néptánc

Heti egy alkalommal lehetőségük van a gyerekeknek az óvodában szervezett néptánc foglalkozáson részt venni, amely a szülő számára térítésköteles.

Furulya oktatás

Heti egy alkalommal a tehetségígéretes gyermekek részére játékos furulya oktatást szervezünk, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait. A furulya oktatás térítésmentes a szülő számára. Foglalkozásvezető az intézmény óvodapedagógusa.

Nyelvelő foglalkozás

Heti egy alkalommal a tehetségígéretes gyermekek részére játékos anyanyelvi foglalkozást szervezünk, melynek anyaga: népi mondókák, találós kérdések, nyelvtörők, nyelv és beszédfejlesztő játékok. A nyelvelő foglalkozás térítésmentes a szülő számára. Foglalkozásvezető az intézmény óvodapedagógusa.

Fabrikáló barkácsműhely

Heti egy alkalommal a tehetségígéretes gyermekek részére játékos kézműves foglalkozást szervezünk, melynek tartalma: rajzolás, festés, gyurmázás, kézimunka főként az ünnepekhez kötődő témában. A játékos kézműves foglalkozás térítésmentes a szülő számára. Foglalkozásvezető az intézmény óvodapedagógusa.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Vaszari Napsugár Óvoda és Bölcsőde módosított Pedagógiai Programja

Az intézmény OM azonosítója: 203263	Főigazgató: Rasekné Kovács Andrea Ph
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi elfogadás határozatszáma: /2024.	Szülői Szervezet nevében véleményezte: Név (Szülők Közössége Elnöke)
Főigazgatói jóváhagyás Ph. Főigazgató aláírása	
Fenntartói jóváhagyás: A fenntartó képviselőjében Ph.	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtálálható az óvoda hivatalos helyiségében, a KIR felületén	
Hatályos: 2024. július 03.	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig
Verziószám: Módosított változat:	Készült: példány Iktatószám:

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A Pedagógiai Program

Érvényességi ideje: 2024. június 3-tól határozatlan időre szól

Módosítás indokai:

- ha a Köznevelési Törvény módosítása meghatározza
- ha szervezeti átalakítás történik
- ha a nevelőtestület módosításról határoz

Módosítás benyújtója:

- főigazgató
- az intézmény nevelőtestülete